

ÅRSRAPPORT 2019

for Statped

– til Kunnskapsdepartementet

INNHOOLD

DEL I - LEDERS BERETNING	1
DEL II - INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	3
Del II - 1 Om Statped og samfunnsoppdraget	3
Del II - 2 Organisasjon og ledelse	5
Del II - 2.1 Antall ansatte og årsverk	5
Del II - 2.2 Ledelse	6
Del II - 2.3 Lokalisering av virksomheten	6
Del II - 2.4 Organisering av virksomheten	7
Del II - 2.5 Organisasjonskart per 31.12.2019	8
Del II - 3 Presentasjon av utvalgte hovedtall	10
DEL III - ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	13
Del III - 1 Statpeds bidrag til sektormålene	13
Del III - 2 Resultater, aktiviteter, effekter og måloppnåelse	15
Del III - 2.1 Hovedmål 1	15
Del III - 2.2 Hovedmål 2	21
Del III - 2.3 Hovedmål 3	25
Del III - 3 Statpeds arbeid med særskilte oppdrag	29
Del III - 3.1 Oppdragsbrev fra Utdanningsdirektoratet	29
Del III - 3.2 Særskilte aktiviteter	31
Del III - 4 Statpeds arbeid med faste oppdrag	33
Del III - 4.1 Knutepunktskoler	33
Del III - 4.2 Heltidsopplæring	34
Del III - 4.3 Deltidsopplæring i og på tegnspråk	34
Del III - 4.4 Alternativ og supplerende kommunikasjon	35
Del III - 4.5 Tegnspråk	35
Del III - 4.6 Foreldreopplæring	36
Del III - 4.7 Samisk spesialpedagogisk tjeneste (SEAD)	37
Del III - 4.8 Statped og helseforetakene	37
Del III - 4.9 Statped og arbeid med rammeplan og læreplaner	38
Del III - 4.10 Læremidler og støtte- og veiledningsmateriell	38
Del III - 4.11 Produksjon og tilrettelegging av eksamen og obligatoriske prøver	39
Del III - 4.12 Internasjonalt samarbeid	40
Del III - 5 Redegjørelse for ressursbruk	41
Del III - 5.1 Økonomisk effektivitet	41
Del III - 5.2 Landsdekkende organisering	41
Del III - 5.3 Effektiv administrasjon	41

Del III - 5.4 Utvikling av digital kompetanse og arbeidsformer	42
DEL IV - STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN.....	43
Del IV - 1 Overordnet vurdering av opplegget for styring og kontroll.....	43
Del IV - 2 Nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll	43
Del IV - 2.1 Etatens risikostyring og internkontroll	43
Del IV - 2.2 Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid.....	44
Del IV - 2.3 Anskaffelser	45
Del IV - 2.4 Likestilling og tilgjengelighet.....	45
Del IV - 2.5 Intern kompetanseutvikling	46
Del IV - 3 Årets fellesføringer	47
Del IV - 3.1 Arbeidet med inkluderingsdugnaden	47
Del IV - 3.2 Motvirke arbeidslivskriminalitet ved offentlige innkjøp	47
Del IV - 4 Andre føringer.....	48
Del IV - 4.1 Læringer.....	48
Del IV - 4.2 Sikkerhet og beredskap	48
Del IV - 4.3 Informasjonssikkerhet og personvern	48
DEL V - VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER.....	50
DEL VI - ÅRSREGNSKAP	52
Del VI - 1 Ledelseskomentarar	52
Del VI - 1.1 Bekreftelse.....	52
Del VI - 1.2 Vurderinger av vesentlige forhold.....	52
Del VI - 1.3 Prinsippnote.....	54
Del VI - 1.4 Bevilgningsrapporteringen.....	55
Del VI - 1.5 Artskontorrapporteringen	55
Del VI - 2 Oppstilling av bevilgningsrapportering	56
Del VI - 3 Oppstilling av artskontorrapportering	58

Del I - LEDERS BERETNING

Tross en tid hvor spesialpedagogiske tjenester er under debatt og i endring, har Statped i 2019 levert gode resultater i tråd med mål og føringer etaten er gitt gjennom tildelingsbrevet.

TIDLIG INNSATS OG INKLUDERING er sentrale begreper i Statpeds målbilde og strategi. Dette var også i 2019 viktige grunnpilarer i vårt arbeid. Vi ser kontinuerlig på hvordan ressursene best kan brukes for å styrke laget rundt brukeren, samt sikre inkludering og tilgang til likeverdige tjenester til hele landet.

Statpeds leder
direktør Tone Mørk

DIGITALISERING VAR ET av de prioriterte satsingsområdene til Statped i 2019. Digitalisering bidrar til å effektivisere hvordan vi leverer tjenester, for eksempel gjennom nettressurser eller veiledning via video. Digitalisering øker også tilgangen til etatens tjenester. Et eksempel på dette er den nye *Spør oss*-tjenesten, som har gjort Statpeds kompetanse lettere tilgjengelig for våre brukere, – du kan lese mer på side 16.

FOR Å LEVERE digitale tjenester trengs også høy digital kompetanse blant våre fagpersoner som gir tjenestene. Derfor har vi sørget for at alle medarbeidere har økt sin digitale kompetanse gjennom et studieopplegg ved Universitetet i Agder. Effekstudier viser at den digitale modenheten i etaten har økt. Medarbeiderne har kompetanse til å ta stadig nye skritt inn i den digitale verden og gjøre flere tilbud tilgjengelig for flere og nye brukergrupper.

SAMHANDLINGEN MED KOMMUNER og fylkeskommuner har også i 2019 blitt viet stor oppmerksomhet. Samarbeidet er formalisert gjennom rammeavtaler. I fjor ga Statped tjenester til brukere i 403 av landets 422 kommuner. Eller sagt på en annen måte: 99,6 prosent av Norges befolkning bor i kommuner hvor Statped i 2019 ga individbaserte tjenester. Tross en tid hvor spesialpedagogiske tjenester er under debatt og i endring, har Statped gjennom 2019 levert gode resultater i tråd med mål og føringer etaten er gitt gjennom tildelingsbrevet.

ET AV STATPEDS HOVEDMÅL er kompetansespredning. Vi har flere etablerte arenaer som bidrar til å nå målet. Arenaene for kunnskapsformidling er også viktige for nettverksbygging. Les mer om dette på side 23.

TEGNSPRÅK BLE I 2019 vedtatt organisert som et eget fagområde i Statped for å styrke arbeidet. Fagområdet organiseres som en landsdekkende tjeneste, der de tegnspråklige tjenestene og kompetansen samles.

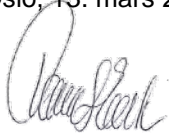
OPPDRAGET FRA UTDANNINGSDIREKTORATET om å forsterke alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) som satsingsområde, startet i 2017 og vedvarte gjennom 2019.

Målet er å styrke ASK-kompetansen i kommunene. Blant annet er det lansert et nettbasert kurs som gir grunnkompetanse om ASK.

BRUKERMEDVIRKNING ER SENTRALT for at Statpeds tjenester skal være i tråd med og tilpasset brukernes ønsker og behov. I 2019 fortsatte det gode samarbeidet og den gode dialogen med brukerne gjennom deres representanter i etatens ulike brukerråd og Ungdomspanelet. Les mer på side 5.

ÅRET VI HAR LAGT BAK OSS, var også året hvor vi for alvor kunne hente ut effektene av den omstillingen som startet i 2013 og ble avsluttet i 2017, med bakgrunn i føringene i Meld. St. 18 (2010–2011) «Læring og felleskap». 2019 tok imidlertid en annen retning enn tidligere planlagt. Flere rapporter og utredninger signaliserte endring, med et annet mål og en ny retning for Statped. Endringsforslagene ble sammenfattet i Meld. St. 6 (2019–2020) «Tett på – tidlig innsats og inkluderende felleskap i barnehage, skole og SFO», lagt fram i november. Året ble avsluttet med visshet om at Statped får nytt mandat og går inn i en ny omstillingsperiode på fem år.

Oslo, 13. mars 2020

direktør Tone Mørk

Del II - INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Del II - 1 Om Statped og samfunnsoppdraget

Statped er den statlige spesialpedagogiske tjenesten for kommuner og fylkeskommuner. Statped var i 2019 underlagt Utdanningsdirektoratet; fra 1. januar 2020 overtok Kunnskapsdepartementet styringen av Statped.

Samfunnsoppdraget

Statped er et statlig virkemiddel for å støtte kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å realisere sektormålene for barnehage og grunnsopplæringen.

Statpeds samfunnsoppdrag er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å mestre egne liv og være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv på lik linje med andre

Statped skal bistå kommuner og fylkeskommuner ved å gi likeverdige spesialpedagogiske tjenester i hele landet. Statped skal bidra til kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring gjennom sine fagområder. Videre skal Statped også bidra til spesialpedagogiske utdanninger og forsknings- og utviklingsarbeid på det spesialpedagogiske området.

Statped skal ha spisskompetanse innen fagområdene syn, hørsel, kombinerte hørsels- og synsvansker og døvblindhet (KSHDB), sammensatte lærevansker (SLV), språk og tale samt ervervet hjerneskade (EHS). I tillegg har Statped en særlig funksjon knyttet til samiskspråklige barn, unge og voksne med spesialpedagogiske behov. Statped skal også ha spisskompetanse og tilby tjenester innenfor tegnspråk-området og alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).

Hovedmål

Statpeds virksomhet er forankret i tre hovedmål:

1 Barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området	2 Barnehage- og skoleeiere har ansatte med kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering	3 Utdanningssektoren har tilgang til forsknings- og erfaringsbasert kunnskap på det spesialpedagogiske området

Statped's faste oppdrag

Statped skal gjennom sine faste oppdrag yte tjenester, utvikle og forvalte kunnskap og tiltak som hever kompetansen hos kommuner og fylkeskommuner slik at barnehagebarn får et godt tilpasset tilbud, samt at elever, lærlinger, lære kandidater og voksne i grunnopplæringen får en inkluderende og tilpasset opplæring. Statped har faste oppdrag og forpliktelser blant annet på følgende områder: heltidsopplæring av døvblindfødte, deltidsopplæring for tegnspråklige elever, tegnspråkopplæring for foreldre, alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD), samarbeid med helseforetakene, arbeid med rammeplan og læreplaner, læremidler og støtte- og veiledningsmateriell, produksjon og tilrettelegging av eksamen og obligatoriske prøver, forskning- og utviklingsarbeid, samarbeid med universitet og høyskole-sektoren (UH-sektor) og internasjonalt samarbeid.

Samarbeid med andre

Kommuner og fylkeskommuner

Kommuner og fylkeskommuner er Statped's mest sentrale samarbeidspartner. Barnehager, skoler og ikke minst PP-tjenestene er de viktigste kommunale aktørene for Statped. Det er kommunene som gjennom sine PP-tjenester kan søke Statped om tjenester. Samarbeidet mellom Statped og kommuner/fylkeskommuner bygger på overordnede rammeavtaler mellom kommunene og Statped, og konkrete samarbeidsavtaler knyttet til enkeltsaker eller saksområdet. Avtalene skal blant annet avklare mål, innhold og forventninger i samarbeidet, gjensidige forpliktelser og framdrift for å sikre en god gjennomføring. Statped hadde i 2019 rammeavtaler med 396 av 422 kommuner (94 prosent) og 16 av 18 fylkeskommuner. Vi registrerer at det er enkelte kommuner som av ulike årsaker ikke ønsker å inngå slike rammeavtaler.

Spesialisthelsetjenesten

Et godt opplæringstilbud til mange av våre brukergrupper forutsetter et nært samarbeid med ulike deler av spesialisthelsetjenestene. Målet er at der det er behov for spesialpedagogisk kompetanse som følge av medisinsk behandling, skal det gis så «sømløst» som mulig.

Statped samarbeider med ulike deler av spesialisthelsetjenesten om forskjellige deler av vårt arbeid, se mer om dette på side 37. Samarbeidet mellom Statped og helse-sektoren er regulert gjennom ramme-, samarbeids- og ytelsesavtaler.

NAV Hjelpemiddelsentral

Statped har samarbeidsavtaler med NAV hjelpemidler og tilrettelegging i alle regioner. Statped ønsker at NAV skal oppleve at det er lett å få kontakt med Statped. Det arbeides med å sikre ens praksis både i innhold, praktisering og oppfølging av samarbeidsavtaler. Ledergruppen har årlige samarbeidsmøter med NAV Hjelpemiddelsentral.

Universitet og høyskoler

Statped har et utbredt og tett samarbeid med mange universitet og høyskoler. Det omfatter blant annet forelesninger, praksisplasser og utvikling av studier. Dette er nærmere beskrevet på side 27.

Brukermedvirkning

I Statped har brukerne innflytelse på beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudet. Brukermedvirkning ivaretas gjennom Nasjonalt brukerråd, regionale og faglige brukerråd og Ungdomspanelet. Totalt er det 93 brukerrådsrepresentanter og 54 vara-representanter. Dette er arenaer for å gi innspill til konkrete tiltak og ha dialog for å sikre behovstilpassede og likeverdige tjenester. Nasjonalt brukerråd og Statped samarbeider om programmet til brukerkonferansen. Tema i 2019 var *Inkludering og tidlig innsats – verktøy for bedre psykososiale forhold i barnehage og skole*.

Ungdomspanelet er etablert for å sikre barn og unges stemme inn i Statpeds arbeid, i tråd med FNs barnekonvensjon. Ungdomspanelet består av syv ungdommer som representerer Statpeds brukergrupper.

Statped har gjennomført evaluering av brukermedvirkningen i 2019. Resultatene viser at flertallet opplever god involvering i relevante saker, og at de opplever å bli tatt med i reelle drøftinger av problemstillinger som er i prosess. Noen konkrete innspill tas med i videreutvikling av arbeidet med brukermedvirkning i 2020.

Kommunikasjons- og informasjonsarbeid

Statped er en sentral aktør som formidler av kunnskap og kompetanse på det spesialpedagogiske feltet. Universell utforming er et mål i all vår formidling. Statpeds målgrupper er svært sammensatte, hvilket gir behov for ulike kanaler og arenaer for å nå hele eller deler av målgruppene. Statpeds nettsider og tilstedeværelse i sosiale medier er bærebjelker for å formidle bredt, men gir også muligheter til å markedsføre dybdekunnskap, spisskompetanse og tjenester. Kanalene er også et verktøy for dialog med ulike brukergrupper. Gjennom 2019 har blant annet antall nettstedsbesøkende og følgere i sosiale medier økt. Konferanser, kurs og andre arrangement når større deler av målgruppen med spisset informasjon og tilpasset kunnskap. Disse arenaene har økt deltakelse i 2019 sammenlignet med tidligere år.

Del II - 2 Organisasjon og ledelse**Del II - 2.1 Antall ansatte og årsverk**

År	Antall ansatte ¹⁾	Antall avtalte årsverk ¹⁾	Antall utførte årsverk ²⁾
2016	806	744	688,4
2017	754	697	631,1
2018	728	680	614,5
2019	727	687	621,0

¹⁾ Tallene er hentet fra SSB – tabell 12 623. ²⁾ Tallene er hentet fra DFØ/SAP.

Tallene for ansatte og årsverk i tabellen foran er gjennomsnitt for hele året. I tidligere årsrapporter har Statped brukt tall per 31.12. Dette innebærer at tallene for 2016–18 i denne rapporten ikke kan sammenlignes med tall i tidligere rapporter.

A.C. Møller skole (18 årsverk) og Møller barnehage (8,5 årsverk) ble overført fra Statped til Trondheim kommune; henholdsvis 1.7.2017 og 1.1.2019.

Del II - 2.2 Ledelse

Statped ledes av en ledergruppe bestående av:

- Direktør Tone Mørk, Oslo
- Regiondirektør Walter Frøyen, Oslo
- Regiondirektør Gerd Ingunn Opdal, Bergen
- Regiondirektør Marit Elin Eide, Trondheim
- Regiondirektør Kristin Fastvold, Tromsø
- Avdelingsdirektør Elisabet Dahle, Oslo (landsdekkende faglig enhet – LFE)
- Avdelingsdirektør Kari Anita Brendskag, Oslo (læringsressurser og teknologi – SLoT)
- Avdelingsdirektør Lise Kristoffersen, Oslo (forskning og utviklingsarbeid – FoU)
- Avdelingsdirektør Beate Hengy, Oslo (landsdekkende administrativ enhet – LAE)
- Avdelingsdirektør Kristina Medin, Oslo (stabene)

Det er ett ledernivå under direktørene; Statped har 41 avdelingsledere.

Se ellers Statpeds organisasjonskart på side 8 og 9.

Del II - 2.3 Lokalisering av virksomheten

Statped er lokalisert på 13 forskjellige steder i landet.

I Oslo og i Bergen er de ansatte plassert på henholdsvis tre og to ulike steder.

Plasseringen av personalet vil variere over tid; ved utgangen av 2019 var fordelingen slik:

Oslo	319
Gjøvik	26
Holmestrand	31
Kristiansand	39
Bergen	115
Trondheim	138
Tromsø	29
Bodø	17
Alta	13

På de øvrige kontorstedene er det

færre enn 10 ansatte. SEAD har et lulesamisk kontorsted på Drag.

Gjennom en storsatsing på bruk av videomøteutstyr har Statped gjennom flere år tatt i bruk kommunikasjonsmåter som muliggjør utstrakt samarbeid og samhandling uavhengig av avstander.

Alle Statpeds lokasjoner holder til i leide lokaler. I hovedsak leier Statped lokaler av Statsbygg, men vi har også kontrakter med andre offentlige og noen private utleiere.

Del II - 2.4 Organisering av virksomheten

Statped er organisert i åtte enheter; fire regionale enheter (tilsvarende helseregionene) og fire enheter med landsdekkende oppgaver/ansvar. Se organisasjonskartet på side. 8–9. Hver «boks» på organisasjonskartet er en enhet med en egen leder.

I 2018 ble organisasjonskartet endret ved at vi reduserte fra fire til tre ledernivåer og Statpeds «hovedkontor» ble avviklet. Statpeds direktør, strategisk stab og deler av kommunikasjonsstaben samt ledelsen og noen tilsatte i de landsdekkende enhetene, er lokalisert på Solli plass i Oslo.

Enkelte avdelinger har noen landsdekkende oppgaver og ansvarsområder, selv om det ikke går fram av organisasjonskartet på de neste sidene. Det gjelder for eksempel språk/tale-avdelinger i vest og sørøst (arbeid med leppe-, kjeve- og ganespalter (LKG)) og administrasjonsavdelingen i vest som har ansvar for «tolking på arbeidsplassen» for alle tolkebrukere i Statped.

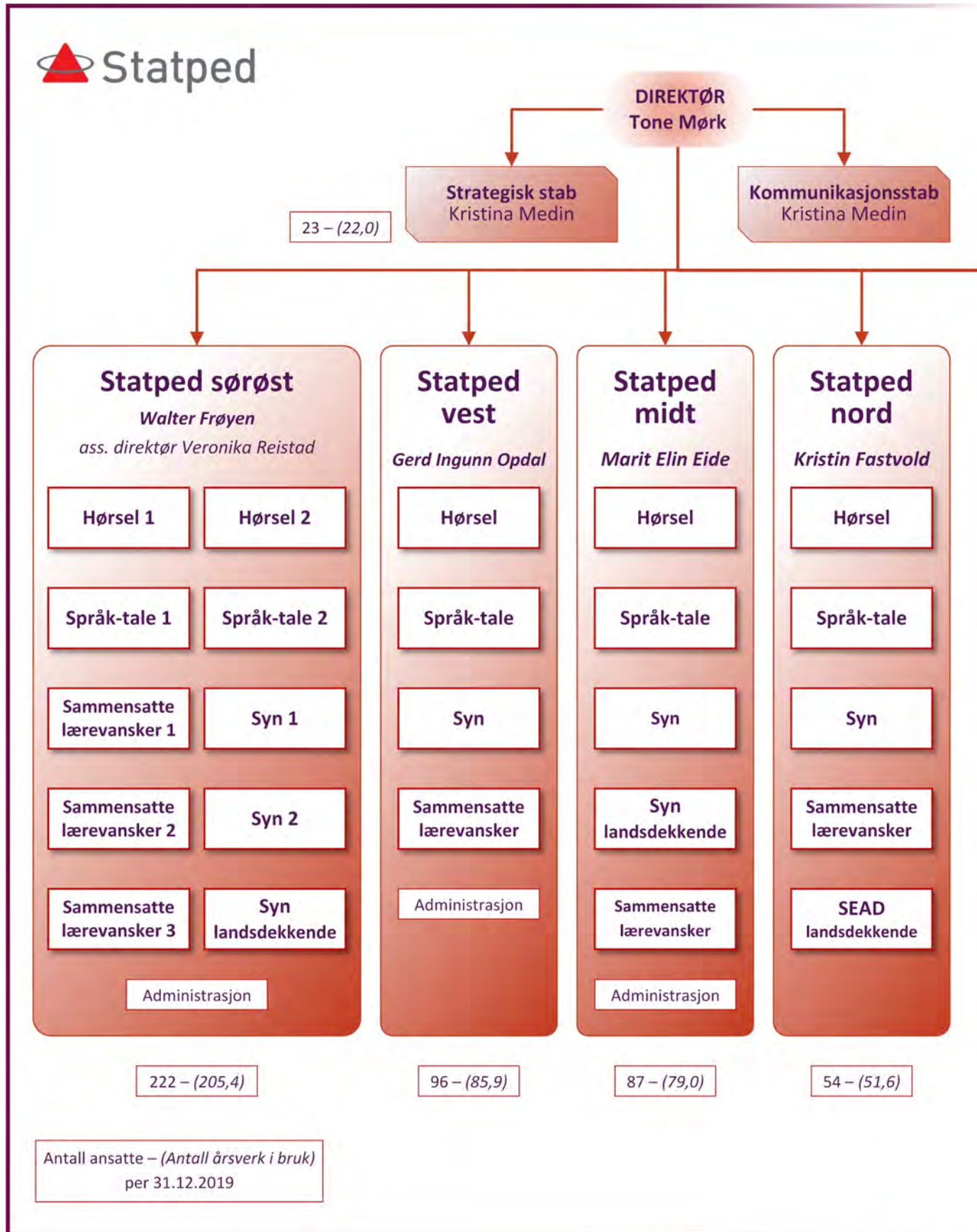
Ledernetverk og fagnettverk

For å styrke kompetansen, stimulere fagutvikling og koordinere og sikre et likeverdig tjenestetilbud over hele landet, har Statped etablert ledernetverk på fagområdene syn, hørsel, sammensatte læreverser og språk og tale. Ledernetverkene ledes av regiondirektørene. Nettverkene består av alle lederne på fagområdet – på tvers av organisasjonen samt relevante representanter fra andre enheter. I 2019 ble retningslinjene for ledernetverkene revidert og deres rolle og ansvar ble gjort tydeligere. Ledernetverkene har ansvar for fagnettverk, som er satt sammen av fagfolk innenfor mer avgrensede fag- og tjenesteområder.

Etablering av nye tegnspråkavdelinger

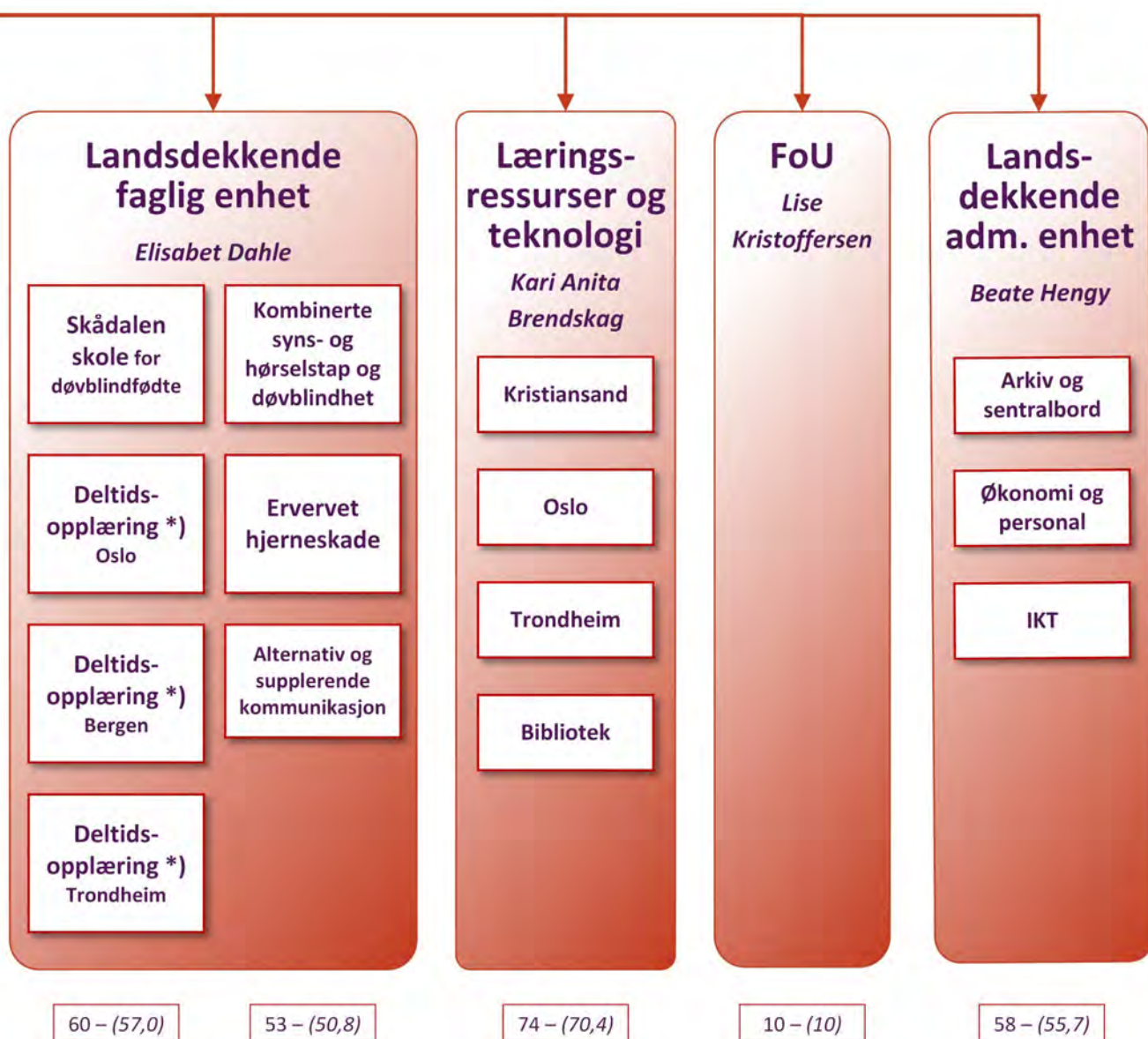
Sommeren 2019 ble det vedtatt å samle alle tegnspråkfaglige tjenester i en felles landsdekkende avdeling, «Fagavdeling Tegnspråk». Den ble opprettet ved årsskiftet 2019–2020 med lokasjoner i Trondheim, Bergen og Oslo, og gir tjenester i alle regioner. Hovedtanken er å etablere et fagområde med et språklig perspektiv, der Statped skal arbeide og styrke norsk tegnspråk i tråd med offentlig språkpolitikk. Med tegnspråkfaglige tjenester samlet i en avdeling, vil det bidra til å videreutvikle og styrke tjenester gitt til deltidslever, foreldre/foresatte, søsken og lærere. Å samle kompetansen og tjenesteytingen på tegnspråkområdet i en egen landsdekkende avdeling, gir økte muligheter til å styrke Statpeds evne til å ivareta og videreutvikle den spisskompetansen som er nødvendig for å gi brukerne et godt tilbud.

Del II - 2.5 Organisasjonskart per 31.12.2019

Organisasjonskart 2019

31.12.2019

*) Fra 2020 har disse avdelingene endret navn til *Tegnspråk* og fått flere oppgaver og ansatte.

Del II - 3 Presentasjon av utvalgte hovedtall

Kommunestatistikk

Antall kommuner som mottar individbaserte tjenester – av antall kommuner i regionen

Sørøst	167 av 167 kommuner
Vest	79 av 85 kommuner
Midt	77 av 83 kommuner
Nord	80 av 87 kommuner
Hele landet	403 av 422 kommuner

Statped ga i 2019 individbaserte tjenester til brukere i 403 kommuner. Befolkningen i disse kommunene utgjør til sammen 99,6 prosent av innbyggerne i Norge.

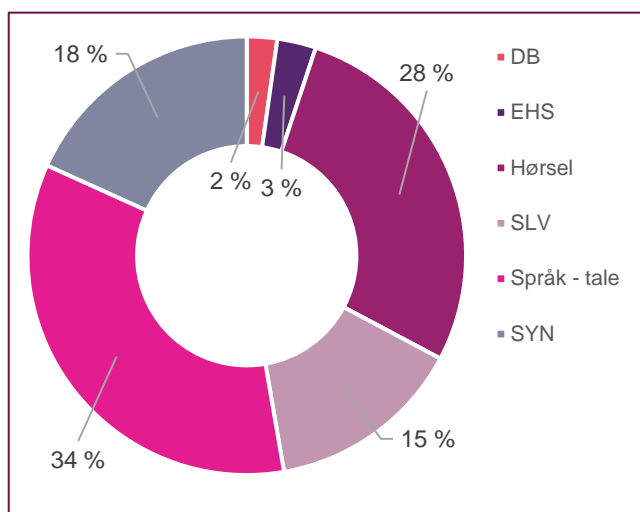
I de øvrige 19 kommunene bor det totalt 19 000 innbyggere.

Brukerstatistikk

Fabris, som er Statpeds fagsystem og brukerregister, har vært i bruk siden 2011.

Ved utgangen av 2019 (per 31.12.2019):

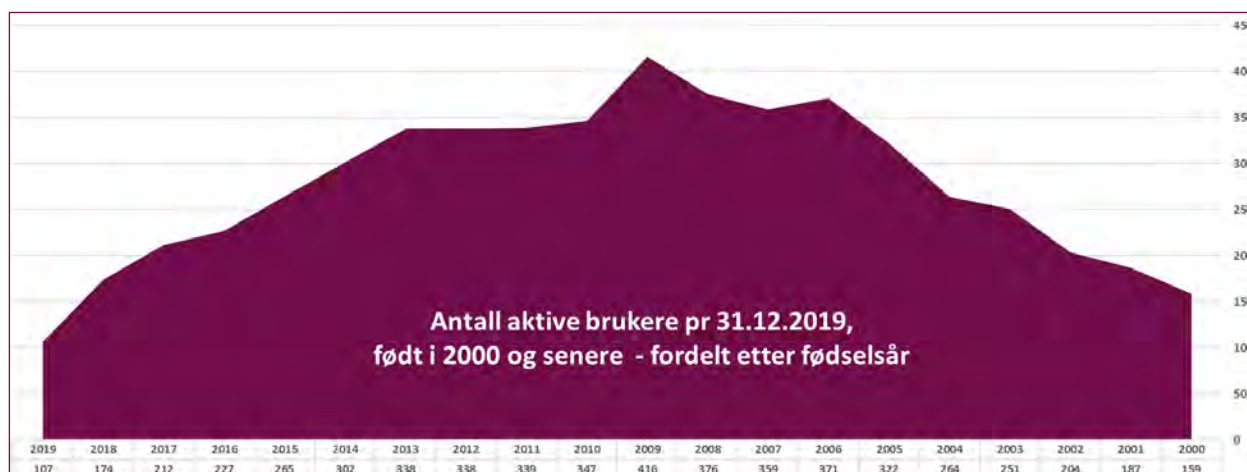
- inneholdt registeret data om 23 455 brukere, som det er søkt tjenester til
- var 14 387 av brukerne i registeret født etter 1.1.2000
- ga Statped tjenester til 6 630 brukere; av disse var 5 558 født etter 1.1.2000

Registrerte brukere prosentvis fordelt på fagområdene:

- KSHDB, kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet
- EHS, ervervet hjerneskade
- Hørsel
- SLV, sammensatte lærevansker
- Språk – tale
- Syn

Aldersfordelingen til 5 558 brukere, født etter 1.1.2000, som vi ga tjenester per 31.12.2019

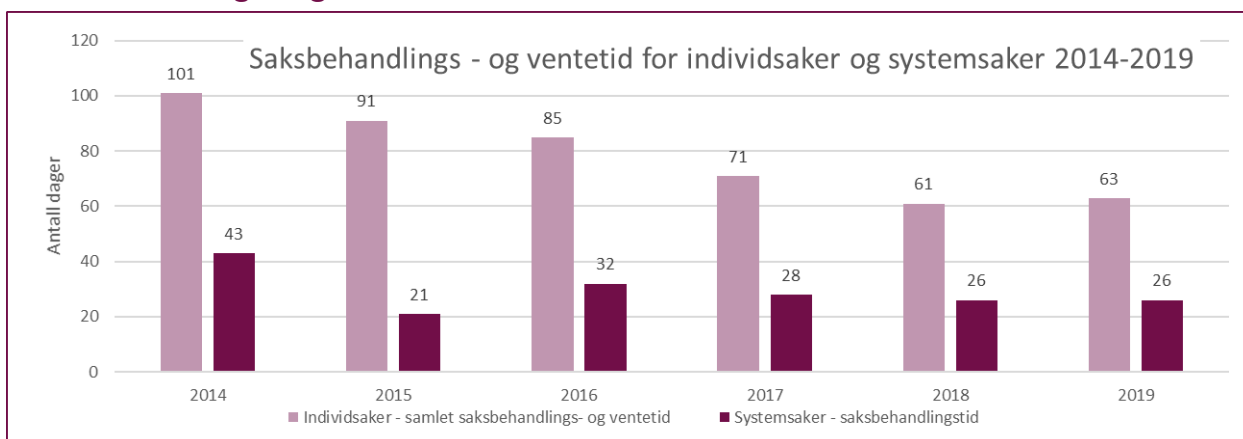
Brukere – prosentvis fordeling på kjønn per fagområde og totalt

Fagområder Kjønn	DB	EHS	Hørsel	SLV	SPRTAL	SYN	Alle
Jenter	47,5 %	45,0 %	47,7 %	31,6 %	37,2 %	43,7 %	40,5 %
Gutter	52,5 %	55,0 %	52,3 %	68,4 %	62,8 %	56,3 %	59,5 %

Oversikten viser til dels store forskjeller i kjønnsbalansen på Statped's seks fagområder.

Tjenester – individ og systemsaker

Oversikt over antall tjenester	2018	2019
Antall brukere som har fått tjenester i perioden	7 336	7 349
Antall systemtjenester i perioden	2 184	2 321

Saksbehandlings- og ventetid**Læringsressurser**

Det er fortsatt høy etterspørsel etter tilrettelagte skolebøker, enten i punktskrift eller som lydbok. I 2016 la vi om bokproduksjonen for ungdomsskole og videregående nivå og tilrettelegger nå flere punktskriftbøker enn før, og vi opplever en stor etterspørsel. I forbindelse med nye læreplaner forventer vi at antall bestillinger av nye tilrettelagte bøker vil øke.

Tilrettelagte skolebøker	2016	2017	2018	2019
Punktskrift og lydbøker	132	150	203	170
Reproduksjoner av punktskriftbøker på papir eller som e-bok	250	236	357	321

Etter flere år med nedgang i utlån av skolelydbøker, har utlånet økt kraftig som en følge av ny digital distribusjonsløsning og fjerning av gebyr for lydbøkene. I 2019 var om lag 90 prosent av skolene registrert, og 4,5 prosent av elevmassen er lånere av skolelydbøker (basert på Utdanningsdirektoratets skolestatistikk). Skolelydbøkene er nå mer tilgjengelig for elever som har behov for lydbok som støtte i undervisningen. Dette har medført økte forventninger til innlesning av nye skolelydbøker fra både enkeltelever og skoler. Økningen av brukere dreier seg hovedsakelig om elever med ulike former for

lesevansker som gjør seg nytte av tilrettelegging som primært har blinde og svaksynte som målgruppe.

Utlån av skolelydbøker	2016	2017	2018	2019
Antall lydbøker utlånt	30 000	78 000	129 000	183 300
Antall skoler med på ordningen	NA	2 105	2 731	2 945
Registrerte elever – brukere av Statped lydbok	NA	11 906	28 121	37 879

Statped har de siste årene digitalisert papirbasert veiledningsmaterieell som tidligere har vært solgt gjennom nettbutikken og gjort disse nedlastbare fra statped.no. Målet er å gi enkel tilgang til kunnskap og informasjon særlig til ansatte i barnehage og skole. Produktene er gjort tilgjengelig gjennom gratis nedlasting eller de selges til en rimeligere pris. Dette har medført en nedgang i salget fra nettbutikken. Det er i 2019 solgt 3 111 læringsressurser gjennom nettbutikken, mot 6 753 i 2016.

Nedlasting av læringsressurser	2016	2017	2018	2019
Læringsressurser solgt i nettbutikk	6 753	5 917	3 667	3 111
Læringsressurser lastet ned fra statped.no	NA	NA	NA	2 790
Læringsressurser lastet ned fra iTunes App Store	59 662	29 302	25 439	25 712

I 2016 ble Tegnordboka gjort tilgjengelig som app og vi hadde spesielt mange nedlastinger dette året. Årets nedlastinger er fordelt på 24 ulike apper som i hovedsak er tilrettelagt for tegnspråk. Tegnordboka er fortsatt den mest nedlastede appen.

Kunnskapsformidling

Kurs, konferanser, nettverk og annen kunnskapsformidling er en viktig del av arbeidet med å øke kompetansen på det spesialpedagogiske feltet i utdanningssektoren og for å nå sektormålene. I 2019 arrangerte Statped 420 kurs, konferanser, etterutdanninger og lignende. I del III (på side 23) omtaler vi Statpeds fire faste nasjonale konferanser og arbeid med å utvikle nye former for kompetansespredning.

Kurs arrangert av Statped	2017	2018	2019
Antall kurs	490	404	420
Antall deltakere	10 590	9 464	10 560

Nøkkeltall fra årsregnskapet

Tall i 1 000 kroner	2017	2018	2019
Total utgiftsbevilgning	728 724	756 792	756 149
Totalt regnskapsførte utgifter	688 802	696 074	736 073
Oppdragsinntekter	35 902	33 672	28 752

Del III - ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Del III - 1 Statpeds bidrag til sektormålene

Barnehagene	Grunnopplæringen
• Alle har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø.	• Alle har et godt og inkluderende læringsmiljø.
• Barn som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensiale.	• Barn og unge som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensiale.
• De tilsatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse.	• De tilsatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse.
• Alle har god tilgang til relevante tilbud av høy kvalitet.	• Alle lykkes i opplæringen og utdanningen.

DE OVERORDNEDE SEKTORMÅLENE for barnehagene og grunnopplæringen, er fastsatt av Kunnskapsdepartementet. I sektormålene framstår **inkludering, tidlig innsats og høy kompetanse** nøkkelbegrep. Dette er også grunnleggende begrep i Statpeds hovedmål og i vårt mål bilde.

Det er derfor helt naturlig at **inkludering** og **tidlig innsats** går som røde, strategiske tråder gjennom det meste av det Statped tilbyr av tjenester og kompetansehevingstiltak.

INKLUDERING ER DET OVERORDNEDE perspektivet for målbildet 2017–2022. Inkludering handler om at barnet eller eleven får ta del i fellesskapet. I praksis betyr arbeid med inkludering at ansatte tar i bruk modeller for inkluderende praksis i møte med brukerne. Vi arbeider systematisk med digitale løsninger i inkluderingsarbeidet, for eksempel ved å utforske hvordan ulike målgrupper kan benytte apper, programmer og verktøy i opplæringssituasjonen. Vi opplever stor etterspørsel på dette området. Vår erfaring er at praksisendring forutsetter lederforankring både hos skoleeier, skoleledelse og i PP-tjenesten for å sikre legitimitet.

Å kjenne til hva barnet eller den unge selv mener om sin opplæringssituasjon, er et godt, og ofte helt nødvendig, grunnlag for å skape et inkluderende læringsmiljø. Barnekonvensjonen slår tydelig fast at barn har rett til å uttale seg om egen situasjon, og dette skal vektlegges når barns beste-vurdering gjøres. Statped har i 2019 utviklet et e-læringsprogram om rettigheter for barn til å bli hørt og gi uttrykk for egen mening.

Et annet konkret eksempel på bidrag for økt inkludering, er Statpeds deltakelse i prosjektet *Inkludering på alvor*, som ble initiert av Kunnskapsdepartementet. Målet med prosjektet var å: *Gjennomføre en modellutprøving for økt inkludering av barn og unge med særskilte behov i barnehage og skole gjennom bedre utnyttelse av de samlede ressursene ved Statped, Fylkesmannen og lokalt nivå, i utvalgte regioner.* I presentasjonen av første delrapport som ble lagt fram høsten 2019, beskrives Statpeds innsats slik:

I flere av prosjektene har Statped spilt en viktig rolle som pådriver og motivator. Når Statped støtter med kompetanse som mangler, og rollen deres er tydelig definert, har dette ført til økt

samskaping om inkludering. I andre prosjekter finner forskerne at overlappende kompetanse mellom for eksempel Statped og PPT kan gjøre arbeidet mer utfordrende.

TIDLIG HJELP ELLER TIDLIG INNSATS har i mange år vært et strategisk grunnprinsipp for Statpeds tjenesteutvikling og -yting. I 2019 utprøvde vi og etablerte som en fast tjeneste, lavterskel-tilbudet *Spør oss*. Nå kan du kontakte Statped, stille spørsmål og drøfte spesialpedagogisk opplæring og inkludering. Med om lag 300 registrerte henvendelser i snitt per måned, fra alle våre målgrupper, anser vi dette som et viktig bidrag til at tiltak på ulike nivåer kommer raskt i gang.

Et annet tiltak er anonyme casedrøftinger, som hovedsakelig foregår med PP-tjenesten eller andre instanser i kommunen. Her kan man drøfte faglige problemstillinger knyttet til anonymiserte brukere med rådgivere i Statped. Drøftingen kan føre til at problemet blir avklart umiddelbart uten søknad til Statped. Bruk av videomøter gir store muligheter for flerfaglige drøftinger uavhengig av geografi.

Statped har resultatindikatorer som skal stimulere til at en større andel av brukerne finnes i den yngste aldersgruppen, og at denne gruppen skal ha en kortere saksbehandlings- og ventetid enn øvrige grupper.

Som enda et eksempel på tidlig innsats kan vi trekke fram tjenestene *Straks* og *God start*, som oppfølging etter nyfødtscreening av hørsel. Dette er også et eksempel på godt samarbeid mellom spesialisthelsetjenestene og Statped. I Helsedirektoratets *nasjonale faglige retningslinje* på området, anbefales høresentralene, kommunen eller foreldrene å ta direkte kontakt med Statped for *Straks*-samtale(r) og eventuelt påmelding til *God start*-kursene:

Statped har et lavterskel-tilbud med informasjonssamtaler til foreldre som kalles *Straks*. Dette krever ikke søknad fra kommunen. Høresentralene kan, med foreldrenes samtykke, formidle kontakt med Statped, eller foreldre kan ta direkte kontakt med Statped selv. [...]

For å unngå forsinkelse i oppstart av tiltak, bør høresentralene kontakte *Straks*-tilbudet i Statped per telefon.

Kurstilbudet *God start* gis foresatte til barn 0–3 år med nyoppdagede hørselstap, uavhengig av hørselstapets type og omfang. Kurset inneholder ulike temaer knyttet til hørselstap og kommunikasjon, for eksempel tiltak som fremmer lytte- og talespråkutvikling og informasjon om tegnspråk.

Hørselsscreening av nyfødte har revolusjonert fagfeltet fordi tiltak kan settes inn mye tidligere enn før. Statpeds oppfølgingstilbud er utviklet som en direkte konsekvens av den medisinske screeningen. Vi erfarer at samtaler og kurs for foreldrene raskt etter at et hørselstap er oppdaget, har stor betydning for dem og dermed også for barnas utvikling.

Tilsatte med høy kompetanse

Statpeds arbeid med å realisere hovedmål 2 og 3 står sentralt for å nå sektormålet om høy kompetanse hos personale i barnehager og i grunnopplæringen. God kompetanse hos fagpersonene i laget rundt brukeren er en forutsetning for å kunne gi barn og unge

med særskilte opplæringsbehov tilpasset og inkluderende opplæring. Kompetansebehovet i sektoren for opplæring av Statpeds målgrupper, blir kommunisert gjennom en kontinuerlig dialog i avtalebasert samarbeid og på møteplasser i ulike nettverk.

Statped gjennomfører hvert år en rekke kurs, konferanser og andre kompetansehevingstiltak som har som felles, overordnet målsetting at Statped skal bidra til stadig høyere kompetanse hos ansatte i barnehager, skoler og PP-tjenesten. Dette er beskrevet flere steder i årsrapporten, se blant annet side 22.

Kompetansehevingsplan for nytilsatte i PP-tjenesten i Rogaland er et eksempel på Statpeds hjelp til kompetanseutvikling i sektor. Planen er utarbeidet sammen med PPT lederforum i fylket. I de faste møtene med PPT lederforum, kan PPT-lederne kontinuerlig melde behov.

Vi vil også trekke fram «fagtorgene» som jevnlig arrangeres mange steder i regionene. Vi anser dette for å være vellykkede tiltak som bidrar til høyere kompetanse i sektoren – og nyttig og viktig nettverksbygging. Disse er nærmere omtalt på side 22.

Del III - 2 Resultater, aktiviteter, effekter og måloppnåelse

I dette kapitlet redegjør vi for noen utvalgte resultater, effekter og måloppnåelse, strukturert etter Statpeds tre hovedmål.

Del III - 2.1 Hovedmål 1

Barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området

Tjenesteutvikling gjennom digitalisering

I perioden 2017–2019 har digitalisering vært et innsatsområde i Statped. Formålet var å øke kvaliteten og tilgangen til tjenestene våre, og frigjøre tid til faglig arbeid ved å redusere reisetid. Arbeidet var organisert som et prosjekt, med flere delprosjekter.

Gjennom prosjektet har vi innført nye, digitale arbeidsformer for å øke kvaliteten på Statpeds tjenester og gjøre dem mer tilgjengelige, eksempelvis bruk av «omvendt undervisning» og videomøter i tjenesteytingen.

«Omvendt undervisning» er en metode der man sender ut en video eller annet materiell på forhånd slik at kursdeltakere får kunnskap de kan sette seg inn i før møtet. Slik kan samarbeidsparter øke egen kompetanse før møtet med Statped, og de fysiske møtene utnyttes bedre.

Videomøter har i flere år vært mye brukt internt i Statped. Nytt i prosjektets leveranser er å innføre sikker bruk av videomøter i tjenesteytingen, mot eksterne samarbeidsparter og brukere. For å vurdere effekten har vi i 2019 evaluert bruken av videomøter blant et

mindre utvalg samarbeidsparter. Evalueringen indikerer at våre samarbeidsparter vurderer at videomøter gjør Statped mer tilgjengelig.

Et av delprosjektene hadde som mål å legge til rette for sikker forvaltning og lagring av digitale mediefiler som benyttes i tjenesteytingen vår. Dette gjelder både mediefiler med sensitive personopplysninger som skal kunne lagres som dokumentasjon i en sak, og mediefiler uten personopplysninger som skal brukes i tjenesteytingen og kunne gjenbrukes på en enkel måte. Utviklingen av løsningen vil skje i 2020.

Bruk av tjenstedesign skaffet innsikt i behovene til våre brukere og samarbeidsparter. Brukere ønsket blant annet at Statpeds kompetanse er mer tilgjengelig. Kunnskapen førte til at vi i 2019 testet ut et nytt lavterskel-tilbud, *Spør oss*. Dette innfører vi nå som en fast tjeneste. *Spør oss* er en anonym tjeneste hvor både brukere, PP-tjenesten, foreldre, skole og barnehage kan ta kontakt med oss via telefon, nettpat eller e-post for å få spesialpedagogisk rådgiving.

Vår vurdering er at slike tilbud bidrar til tidlig innsats. Evaluering av piloten viste at det er behov for *Spør oss* som en tjeneste for rask tilgang til faglig drøfting. Høsten 2019 var det i snitt over 300 henvendelser per måned til *Spør oss*. De som kontakter oss blir veiledet et steg videre i vurderingene av saken, eller til igangsetting av aktuelle tiltak. I tjenesten gis det alltid veiledning til brukere om relevante ressurser på nettsidene våre. Innsikt fra tjenesten brukes til å videreutvikle nettsidene våre.

Spør oss-tjenesten bygger også på erfaringen vi har med å tilby anonyme drøftinger som en del av tjenestetilbudet til PP-tjenestene. De siste årene har vi økt bruken av slike drøftinger, fordi vi har erfart at de dekker et behov hos PP-tjenesten. Drøftingene er ofte planlagt, foregår gjerne på video, og med flere rådgivere fra Statped til stede. Et eksempel på bruk av tilbudet er at PP-tjenesten kontakter oss med en klar problemstilling de ønsker å få råd om, og etter drøftingen med Statped klarer de å fortsette arbeidet med saken på egen hånd. Andre ganger holdes også oppfølgingssamtale med Statped for å justere tiltakene. Vår erfaring er at dette bidrar til kompetanseheving hos PP-tjenesten. Hvis saken er tilstrekkelig kompleks, kan riktig oppfølging av drøftingen være at det sendes søknad til Statped om tjenester, slik at vi får gått inn i saken på ordinær måte.

Statped har i 2019 arbeidet videre med å etablere et system for brukerundersøkelser til mer systematisk og jevnlig evaluering av virksomheten. Ledergruppen har i høst foretatt noen prinsipielle avklaringer som gjensto for å komme videre. En arbeidsgruppe er ned-satt for å starte evaluering av et utvalg av tjenestene.

Fremme inkluderende praksis ved bruk av teknologi

I tildelingsbrevet ble Statped bedt om å følge opp Kunnskapsdepartementets digitaliseringsstrategi for grunnopplæringen 2017–2021 ved å gjennomføre aktiviteten: *Fremme en inkluderende praksis med bruk av teknologi og spre kunnskap om digitale læremidler og ressurser for elever med særskilte behov gjennom nye prosjekter.*

Statped har i 2019 som del av prosjektet *Inkludering på alvor* utviklet piloten *Digital didaktikk og inkludering* som er under utprøving i 14 skoler og 3 barnehager. Det er utviklet et e-læringstilbud om inkluderende bruk av teknologi i undervisningen. Pilotutprøvingen er lagt opp som et skoleutviklingstilbud som inkluderer e-læring, veiledning til skolens utviklingsgruppe og PP-tjenesten, samt to fagøker om tematikken til personalet. Det har vært systematisk evalueringen i etterkant av pilotutprøvingen, og tilbakemeldingene fra skolene har vært positive.

Statped har i dette arbeidet holdt et særskilt fokus på våre målgrupper, men vi registrerer at tiltak som iverksettes for våre målgrupper svært ofte kommer alle i klassen til gode. Erfaringer fra piloten kan danne grunnlag for hvordan man kan benytte ulike teknologiske verktøy for å tilpasse opplæringen bedre for alle elevene i et inkluderende klassefelleskap. Utviklingen av e-læringstilbudet er basert på et tydelig kunnskapsgrunnlag, samt på fagfornyelsens verdier og læreplaner, og vil kunne bidra til kompetanseutvikling i kunnskapssektoren.

Styrke veiledningen om pedagogisk bruk av IKT i opplæringen

For å følge opp Kunnskapsdepartementets digitaliseringsstrategi ble Statped i tildelingsbrevet bedt om å gjennomføre aktiviteten: *Styrke veiledningen rettet mot skoleeiere, skoleledere og ansatte i PP-tjenesten om pedagogisk bruk av IKT i opplæringen, blant annet for elever med særskilte behov.*

Statped formidler hvordan teknologiske verktøy kan bidra til læring for elever med spesielle behov og kompensere for funksjonsnedsettelse. Dette formidles på statped.no, både ved omtale av ulike verktøy og ved å gi eksempler på bruk i praksisfeltet. Slik bidrar vi til økt kompetanse på området, og gir kunnskap til laget rundt elevene om hvilke muligheter som finnes for ulike målgrupper.

Statped har i 2019 også lagt vekt på å fremme kunnskap om hvordan bruk av spill i opplæringen kan virke motiverende for elever som har falt ut, eller som er i ferd med å falle ut av skolesystemet. Det er en relevant problemstilling for Statpeds brukergrupper. I dette arbeidet vises det til hvordan spillteknologi kan benyttes for å fremme inkludering i praksis. Gjennom å ta utgangspunkt i elevenes interesser har vi skapt relasjoner og en inngang til læring i tilfeller der skole og hjelpeapparat tidligere ikke har lyktes.

Det utvikles stadig nye funksjoner i vanlige smarttelefoner som kan hjelpe personer med nedsatt syn og hørsel, som vi er opptatt av utnyttes. I 2019 laget vi veiledere om hvordan funksjonalitet i smarttelefoner kan forbedre undervisningssituasjonen for blinde elever.

Antall tjenester gitt av Statped

Statped støtter kommunene både i arbeidet med det enkelte barn og voksne med særskilte opplæringsbehov, og tiltak rettet mot systemet rundt brukeren. Tjenester og tiltak som har utgangspunkt i en navngitt bruker kaller vi *individbaserte tjenester*. Tiltakene vil som regel likevel være rettet mot laget rundt eleven, det vil si barnehagen, skolen eller

PP-tjenesten. Det vi kaller *systembaserte tjenester* har imidlertid ikke utgangspunkt i enkeltbrukere, men kan for eksempel være kompetansehevingstiltak i kommunene, kurs, samarbeid med UH-sektor, eller utvikling av læringsressurser.

Det har de siste årene vært en nedgang i antall brukere som mottar tjenester fra Statped og en nedgang i antall systembaserte tjenester. Antall brukere som har fått tjenester i 2019 er imidlertid omtrent på samme nivå som året før. Med andre ord har utviklingen flatet ut og også økt noe. Samme tendens ser vi for antallet systembaserte tjenester.

Oversikt over antall tjenester	2016	2017	2018	2019
Antall brukere som har fått tjenester i perioden (individbaserte tjenester)	8 631	7 800	7 336	7 349
Antall systembaserte tjenester i perioden	2 548	2 460	2 184	2 321

Mottatte klager

Statped har i 2019 mottatt ti klager. Åtte av klagene kom fra våre samarbeidsparter, og de handlet om samarbeid, kvaliteten på tjenesten og lang saksbehandlingstid. I to tilfeller ble det klaget på redusert tjenestetilbud (deltidsopplæring) fra Statped. Alle klagene er håndtert og fulgt opp med tiltak eller dialog med de som har klaget. Vi vurderer alltid om klager nødvendiggjør internt forbedringsarbeid.

Individbaserte tjenester til kommunene

Et av målene med å opprette Statped som en nasjonal etat i 2013, var å avgrense Statpeds oppgaver mot kommuner og fylkeskommuner. Ansvars- og oppgavefordelingen er blitt tydeligere, blant annet som følge av avtalestrukturen som ligger til grunn for samarbeidet samt hyppigere kontakt gjennom samhandling. Kommunene er på sin side svært forskjellige både når det gjelder behov og når det gjelder å benytte seg av Statpeds kompetanse.

I 2019 ga Statped individbaserte tjenester til 403 av 422 kommuner. Vi har tidligere analysert bruk av individtjenester ut fra kommunestørrelse, men det er vanskelig å se noe mønster her. Det finnes både store, mellomstore og små kommuner som bruker oss relativt mye, og omvendt.

Antall kommuner som mottar individbaserte tjenester – av antall kommuner i regionen	
Sørøst	167 av 167 kommuner
Vest	79 av 85 kommuner
Midt	77 av 83 kommuner
Nord	80 av 87 kommuner
Hele landet	403 av 422 kommuner

Lik tilgang til Statpeds tjenester er et tema i stortingsmeldingen «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO», som regjeringen la fram 8.11.2019. Et hovedgrep i meldingen er at Statped skal få et tydeligere mandat for å klargjøre hva kommuner og fylkeskommuner kan få støtte til av Statped, og hva kommunene/fylkeskommunene må løse selv.

Etter vår mening vil en formalisering av Statpedes rolle i opplæringssektoren gi flere barn og unge tilgang til både relevant kompetanse og nødvendige tjenester.

Statpedes tjenester utformes i dialog med kommuner og fylkeskommuner

Rammeavtalene Statped inngår med kommuner og fylkeskommuner er ett av virkemidlene for å tydeliggjøre ansvars- og oppgavedelingen mellom Statped og kommunalt/regionalt nivå. Vi arbeider kontinuerlig med å få på plass nye avtaler. I 2019 hadde Statped rammeavtale med 94 prosent av kommunene i landet. Antall rammeavtaler har blitt påvirket av at mange kommuner i 2019 har vært i sammenslåingsprosesser. Det har derfor i noen tilfeller vært naturlig å vente med å inngå avtaler til etter at ny kommunestruktur er innført 1.1.2020. Vi erfarer også at noen kommuner av ulike årsaker ikke ønsker å inngå slike avtaler.

Statped og kommunene utformer sammen hvilke tjenester Statped skal gi. Kontaktpersoner fra partene definerer behovene og foreslår løsninger og aktiviteter. Fra 2018 har Statped systematisert dette samarbeidet ytterligere, slik at vi har god innsikt i kommunenes behov og utfordringer. Det tas utgangspunkt i tall og statistikk fra Statped om hvilke tjenester som er gitt, data fra informasjonssystemet til grunnskolene (GSI) og ønsker fra ansatte i kommuner og fylkeskommuner. Det samarbeides om læringsnettverk, arbeidsseminar, kursrekker og anonyme drøftinger. Samme type samarbeid gjennomføres med noen av fylkesmannsembetene.

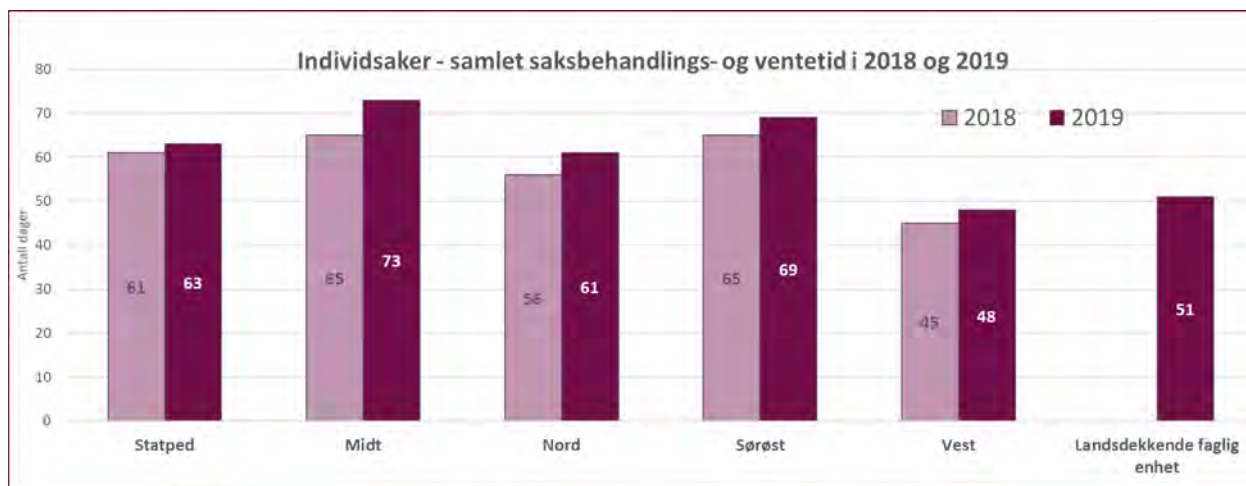
Samarbeid med kommuner og fylkeskommuner viser at når Statped kommer i dialog med de rette instanser i kommunen, så bidrar vår kompetanse til en økt bevissthet om behovet for kompetanseheving. Det forbedrer også kommuner og fylkeskommuners bestillerkompetanse når de skal søke bistand hos Statped.

Statpedes tjenester skal være raskt tilgjengelig

En rask og effektiv saksbehandling er en viktig del av arbeidet med tidlig innsats. Saksbehandlingstid er tiden som går fra vi mottar en søknad og til vedtak fattes. Statped måler også det vi kaller *ventetid*, som er tiden som går fra vedtak er fattet til tjenesten faktisk starter opp.

Individsaker – gjennomsnittlig saksbehandlings- og ventetid i dager

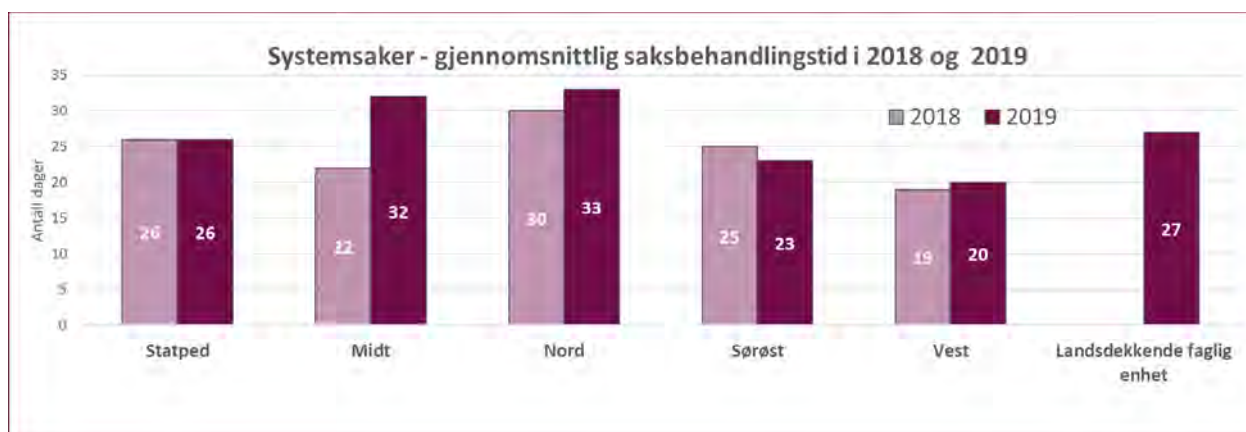
Individsaker	Statped	Midt	Nord	Sørøst	Vest	Landsdekkende faglig enhet
Saksbehandlingstid 2018	21	23	23	21	14	
Saksbehandlingstid 2019	22	31	23	23	17	19
Ventetid 2018	40	42	33	33	31	32
Ventetid 2019	41	42	38	46	31	32

I 2018 nådde vi ambisjonsnivået for gjennomsnittlig saksbehandlingstid, som var på 21 dager. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid økte med én dag i 2019. Ventetiden har også økt med én dag sammenlignet med året før. Ambisjonsnivået vi tidligere har fått i tildelingsbrevet (70 dager), har vi gjennom flere år oppnådd med god margin, også i 2019.

I 2019 hadde Statped en gjennomsnittlig samlet saksbehandlings- og ventetid på 63 dager. Vi viser de to tallene samlet fordi dette gir det beste bildet av hvor lenge våre brukere venter på tjenestene fra oss.

Systemsaker – gjennomsnittlig saksbehandlingstid i dager

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for systembaserte tjenester er lik som i fjor.

De siste årene har Statped redusert saksbehandlings- og ventetiden, og vi har som mål å forkorte denne ytterligere. Når vi gir tjenester er det ofte personer fra flere ulike instanser som må møtes for å gi et godt tilbud til barnet. Vi arbeider fortsatt med å øke bruken av videomøter der det er hensiktsmessig. Da kan vi enklere samle flere personer og komme raskt i gang med tjenester. Ett tiltak for å kunne øke bruken er å gi våre samarbeidsparter [veiledning for videomøter på våre nettsider](#).

Oppsummerende vurderinger

TIDLIG INNSATS, RASK RESPONS OG LAV TERSKEL er av grunnleggende betydning for våre brukere. Statped prioriterer at tjenester skal gis raskest mulig. Når konkrete mål om saksbehandlings- og ventetider nås, må nye mål settes. Den nye «Spør oss-tjenesten», strakstjenester og anonyme drøftinger er eksempler på arbeidsformer som gjør oss mer tilgjengelige. Døra inn til Statped får en lavere terskel og brukerne og kommunene kan få raskere bistand som er bedre tilpasset deres behov.

ØKT TILGJENGELIGHET GJENNOM BRUK AV DIGITALE VERKTØY har vært et av målene når Statped også i 2019 har arbeidet med tjenesteutvikling gjennom digitalisering. Økt bruk av videomøter gjør Statped mer tilgjengelige og det blir enklere å komme tett på brukere og laget rundt. Styrket samhandling i tjenesteutøvelsen, ved at fagpersoner fra flere instanser kan bruke digitale verktøy, gjør at tjenestene kommer raskere til brukeren. På dette området har det skjedd en positiv utvikling. Nye arbeidsformer med bruk av digitale løsninger har bidratt til å modernisere Statpeds tjenesteutvikling.

«BARNETS BESTE» OG RETTEN TIL Å BLI HØRT er et grunnleggende prinsipp gjennom bestemmelser i Barnekonvensjonen og Grunnloven; og det er foreslått tatt inn i den nye opplæringsloven. Å gi barnet en stemme og lære seg å lytte til denne, er derfor helt nødvendig. Denne tenkningen har i 2019 hatt stor innvirkning på utforming og gjennomføring av våre tjenester.

MER SYSTEMATISK KOMMUNESAMARBEID MED BRUK AV STATISTIKK og bedre kunnskapsgrunnlag gir tjenester som er godt tilpasset brukerens behov. Samarbeid med kommuner, fylkeskommuner og fylkesmennene gir gjensidig informasjonsflyt som sikrer at også Statped øker sin kompetanse om lokale forhold. Dette gir Statped en mulighet til å tilpasse tjenestene til faktiske behov. I tillegg får Statped kunnskap om hvilken kompetanse det er behov for hvor og hvordan det arbeides med spesialpedagogisk kompetanse i sektoren. Vi ser også at systematisk samarbeid med Fylkesmannen øker deres kunnskap om hva Statped kan bidra med.

Del III - 2.2 Hovedmål 2

Barnehage- og skoleeiere har ansatte med kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering

Målrettet kompetanseheving i sektoren

Barn og voksne med særskilte behov skal få et opplæringstilbud fra personer med best mulig kompetanse. Høy kompetanse bidrar til at utfordringer oppdages tidlig. For å oppnå dette målet driver Statped kompetanseheving og -utvikling gjennom for eksempel læringsnettverk, arbeidsseminarer, kurs og konferanser.

Statped får innsikt i kompetansebehovene i sektoren gjennom det avtalebaserte samarbeidet med kommunene og fylkene, og gjennom deltakelse i ulike fora og nettverk.

Eksempler på dette er fylkers lederforum for PP-tjenesten, regionalt brukerråd, og dialogmøter som fylkesmannen holder for barnehage- og skoleeiere.

Statped har i flere år arrangert «Fagtorg» som regionale møteplasser for kompetanse- og nettverksbygging. Her møtes PP-tjenesten, barnehager, skoler og andre aktører fra sektoren. I 2019 har vi avholdt fagtorg i nord (190 deltakere), i vest (265 deltakere) og på fire ulike steder i sørøst (med til sammen 445 deltakere). Fylkesmannsembetene var medarrangør på flere av dem. Temaene var blant annet forebygging og tidlig innsats, teknologi og inkludering, bruk av ASK og skolefravær. Evalueringer av fagtorgene viser at deltakerne opplever at innholdet er faglig relevant, gir kunnskap som kan brukes til å forbedre praksis og kan støtte oppunder PP-tjenestens arbeid i barnehage og skoler.

Kompetanseheving – også gjennom digitale kanaler

I 2019 har vi prioritert å legge til rette for å tilby flere kurs digitalt, slik at vi kan nå flere. Vi har etablert e-læringsstudio og tilrettelagt for produksjon av flere webinar. For å oppnå bedre læringseffekt vil vi øke bruken av «omvendt undervisning» i kursvirksomheten. Statped holdt 420 kurs og konferanser i 2019, for over 10 500 deltakere. I tillegg kommer deltakerne som fulgte på video.

Kurs og konferanser	2018	2019
Antall kurs og konferanser *)	404	420
Antall deltakere	9 464	10 560

*) Disse inngår i antallet systemtjenester nevnt under hovedmål 1

Statped.no er en sentral formidlingskanal for å nå ut til barnehagelærere, lærere, foresatte og ansatte i PP-tjenesten. Videreutvikling av statped.no har vært en del av den digitale satsingen i 2019. Det overordnede målet er at statped.no blir brukt systematisk og konkret både i forberedelser, tjenesteyting og i tiltaksutforming til det beste for våre brukere. Våre rådgivere bruker statped.no aktivt når vi gir tjenester, slik at PP-tjenesten og annet pedagogisk personale får veiledning i hvordan de kan utnytte nettsidene våre.

Statpeds ambisjon for nettstedet er å nå flere med nødvendig kunnskap basert på brukernes behov, og vi registrerer at bruken stadig øker. I 2019 hadde nettstedet 462 000 brukere (394 000 i 2018). Også antall sidevisninger øker, i 2019 var antall sidevisninger 2 680 000 (2 401 000 i 2018).

Statped har i 2019 produsert et e-læringskurs om barnekonvensjonen og barns rett til å bli hørt og gi uttrykk for egen mening. Målgruppen for kurset er ansatte som jobber med barn og unge som har behov for særlig tilrettelegging. Kurset viser hvorfor og hvordan vi skal snakke med barna, slik at deres mening blir vektlagt når barnets beste-vurdering skal gjøres.

Når kurs, forelesninger og opplæringsmateriell ligger tilgjengelig på nett er vår vurdering at læringseffekten blir høyere, fordi brukeren kan repetere og gjenbruke innholdet ved behov og ta det i bruk når det passer best. Slik blir tjenestene også mer likeverdige, fordi kommuneøkonomien ikke blir avgjørende for hvorvidt man kan å benytte tilbudet.

Statpeds internrevisor leverte i 2018 en evalueringsrapport om vår kursvirksomhet, og anbefalte flere forbedringstiltak. I 2019 har vi fulgt opp med bedre koordinering av våre store arrangementer og konferanser på regionalt og nasjonalt nivå, slik at de i større grad støtter oppunder hverandre. Satsingen på mer digitale kurs som var en del av vårt digitaliseringsprosjekt samsvarer med anbefalingene i evalueringen. Fra 2020 vil oppfølgingen av rapporten handle om å lage en strategi for vår kursvirksomhet, gjennomgå metoder og teknologiske virkemidler i kursene, og lage et bedre system for vurdering av kvalitet og effekt.

Revidere ASK-veiledere for barnehage og skole

I tildelingsbrevet ble Statped bedt om å bistå Utdanningsdirektoratet med å revidere veiledere for ASK for barnehage og skole. Dette arbeidet ble påbegynt i 2019, men i etterkant av Meld. St. 6 (2019–2020) ble det bestemt at veilederne om ASK skal flyttes fra www.udir.no/ask til www.statped.no. Revidering av veilederne har derfor blitt satt på vent fram til våren 2020. Lovverk og rammer for arbeid med ASK skal fortsatt stå på Utdanningsdirektoratet sine nettsider.

I tildelingsbrevet ble Statped også bedt om å gjennomføre aktiviteten: *Bistå direktoratet med å revidere og justere veileder for hørselshemmede i skole*. Statped har ikke fått noen konkrete oppgaver fra direktoratet som oppfølging av aktiviteten i 2019. Vi viser ellers til arbeidet som er gjort med *Oppdragsbrev S01–18 Fremme tegnspråk i barnehage og grunnopplæring* som er omtalt under Del III - 3.1.

Nasjonale konferanser som Statped arrangerer

Statped har i flere år gjennomført fire faste årlige konferanser for ulike målgrupper. Felles for alle konferansene er at de tar utgangspunkt i Statpeds brukergrupper og ansvarsområder. Alle konferansene gjøres tilgjengelig for alle via strømming på nettet. Konferansene har i løpet av noen år blitt godt innarbeidet, og Statped får gjennomgående svært positive tilbakemeldinger. Statped ser disse møteplassene som et bidrag til realisering av sektormålene for barnehage og grunnopplæringen, og hvor Statped kan løfte fram kunnskap om våre brukergrupper og deres behov for tilrettelagt opplæring.

STATPEDS ÅRLIGE BRUKERKONFERANSE er en arena for kunnskap, erfaringsutveksling og relasjonsbygging. Konferansen er et samarbeid mellom Statped og Statpeds Nasjonalt brukerråd. Grunntanken bak innholdet i konferansene er « – når brukerne setter agendaen». I 2019 var temaet *Inkludering og tidlig innsats som verktøy for bedre psykososiale forhold i barnehage og skole*. På konferansen fikk mer enn 120 deltakere presentert Sandvika-modellen som benytter blant webundervisning og «omvendt undervisning», forskning på skolefravær i videregående skole – effekt av tiltak for økt gjennomføring, trivsel og mindre fravær samt forskning på psykisk helse hos unge personer med funksjonsnedsettelse. Det ble også holdt en debatt om temaene, hvor stortingsrepresentanter fra utdannings- og forskningskomitéen møtte brukerrepresentanter.

STATPEDKONFERANSEN setter søkelys på hvordan barn og elever med behov for tilrettelegging og spesialpedagogisk oppfølging kan trives og nå sitt læringspotensial. Gjennom forskning og erfaringer fra praksisfeltet spres kunnskap om hva som skal til for å nå målet om en inkluderende barnehage og skole. Statpedkonferansen ble arrangert for fjerde gang i 2019. Tema for 2019 var *Jeg vil lære! – et spesialpedagogisk blikk på læring og inkludering*. Konferansen var fulltegnet og hadde om lag 700 deltakere.

NASJONAL KONFERANSE FOR LEDERE I PP-TJENESTEN samler samfunnsaktører, spesialister og ledere i PP-tjenesten og i Statped. Målet med konferansen er å bygge og videreutvikle nettverk mellom ledere i PPT, opplæringssektor, kommuner og Statped, samt gi faglig påfyll og legge til rette for samarbeid om felles utfordringer.

I 2019 ble konferansen arrangert for sjette gang. Konferansen hadde 280 deltakere som kom fra alle landets fylker. Fagrådet for PP-tjenesten var involvert i utviklingen av konferansen som i år hadde temaet *På lag med barn og unge*. Sammen satte vi søkelys på hvordan vi som ledere kan bygge bro mellom de politiske føringene og pedagogisk praksis, og samtidig ivareta barnets stemme. Videre ble det holdt samtaler om hvordan bygge laget rundt barn og unge, og hvordan ledere både i PP-tjenesten og i Statped kan stå rustet til å møte stadige endringer.

SPOT-KONFERANSEN er Statpeds årlige konferanse om spesialpedagogikk og teknologi for våre brukergrupper. I 2019 ble konferansen gjennomført for sjette gang. Antall deltakere har holdt seg stabilt på om lag 520. Antall utstillere økte fra 36 til 40. Deltakerne representerte bredden av Statpeds målgrupper med en hovedvekt av lærere og ansatte i PP-tjenesten. Evalueringen var også dette året svært god både fra deltakere og utstillere. Om lag 92 prosent svarte at konferansen totalt sett var bra eller meget bra. Også faglig utbytte og gjennomføringen av konferansen skårer svært høyt. SPOT har blitt en etablert møteplass og viktig arena for erfaringsutveksling og kunnskapsformidling mellom fagfolk.

Andre formidlingstiltak

FROKOSTSEMINARER brukes som en arena og formidlingskanal for å spre kunnskap om ny forskning. Tema har vært skolefravær, inkluderende bruk av teknologi i skolen, matematikkvansker og barn og unge med minoritetsspråklig bakgrunn i pedagogisk forskning og praksis. Seminarene har vært fulltegnet.

ULIKE SOSIALE MEDIER blir en stadig viktigere formidlingskanal. Statped bruker flere ulike sosiale medier. Facebook og Instagram er spesielt nyttige kanaler for å spre informasjon og ha dialog utad. Hver måned når vi ut til mellom 50 000–100 000 personer på Facebook og Instagram. Antall følgere på Facebook og Instagram øker jevnt. I løpet av 2019 fikk vi 3 000 flere følgere på Facebook, og det er nå over 20 000 som følger oss. Vi publiserer også innhold på Twitter, Snapchat og YouTube. YouTube brukes som vår primære kanal til å publisere videoer. I løpet av 2019 hadde vi 129 235 visninger av våre videoer.

ARENDALSUKA er en nyttig arena og møteplass for aktører innenfor politikk og samfunnsliv. Statped bidro under Arendalsuka 2019 for å formidle aktuell kunnskap på det spesialpedagogiske feltet og synliggjøre våre brukergruppers utfordringer. Statped hadde seks vellykkede arrangementer med følgende tema: kompetansebehov på det spesialpedagogiske fagfeltet, spill og gaming som verktøy for inkludering – nyttig verktøy eller distraksjon, utenforskap i barnehagen, skolefravær og inkludering.

Oppsummerende vurderinger

FORSTÅElsen AV AT EN BRUKER ER UNIK er et viktig prinsipp i Statpeds arbeid. Skal vi lykkes med å tilrettelegge for inkludering og deltagelse for de som har særskilte opplæringsbehov, er det nødvendig med ulike tiltak og virkemidler alt ut fra den enkeltes situasjon. Standardiserte tjenester har sin klare begrensning. Ofte fremstår utfordringene med ulik grad av kompleksitet.

KUNNSKAP OM VÅRE BRUKERGRUPPER OG FORSTÅElsen FOR INDIVIDUELLE LØSNINGER opplever vi ikke alltid er til stede. Måltrettet kompetanseheving med bruk av ulike kanaler og på ulike arenaer er derfor benyttet for å øke kunnskapsgrunnlaget og forståelsen for de brukergrupper vi har.

KOMPETANSEHEVINGEN TILPASSES ULIKE MÅLGRUPPER, noe kan gis gjennom kurs og konferanser mens andre vil dra nytte av våre nettsider. Et betydelig arbeid er derfor lagt ned i å videreutvikle statped.no slik at dette kan fremstå som et godt sted å hente informasjon og kunnskap fra. Kompetanseheving gjennom digitale kanaler øker i omfang og gjør kunnskap om brukergruppenes behov, aktuelle tiltak, virkemidler og verktøy mer tilgjengelig.

Del III - 2.3 Hovedmål 3

Utdanningssektoren har tilgang til forsknings- og erfaringsbasert kunnskap på det spesialpedagogiske området

Forskning og utvikling (FoU) i Statped

FoU-arbeid i Statped initieres og utvikles på bakgrunn av behov som identifiseres i møte med praksis. Arbeidet rettes mot bestemte praktiske formål eller anvendelser med betydning for Statpeds fagområder og tjenesteutøvelse. Prosjektene skal bidra til å utvikle kunnskap om hvordan fremme inkluderende felleskap og gode læringsmiljø for Statpeds brukergrupper.

Statped er bindeledd mellom UH-sektoren og praksisfeltet. Etaten arbeider strategisk for å utvikle ny kunnskap basert på praksisnær forskning. Gjennom utviklingsarbeid framstiller vi nye læringsressurser og tjenester til det spesialpedagogiske feltet.

Som bidrag til å utforske problemstillinger og tema om hvordan legge til rette for inkluderende læringsmiljø i barnehage og skole, har vi utarbeidet kunnskapsoversikter

på små og spesialiserte fagområder som ASK og tegnspråk. Disse oversiktene vil kunne bidra til en positiv utvikling på fagområdene ved at beslutninger og tiltaksutforming i større grad vil være kunnskapsbaserte. Vi har også utarbeidet en rapport etter et prosjekt i egen regi om bruk av nettbrett som redskap i tilrettelegging for et inkluderende fellesskap. Prosjektet vektla bruk av ny teknologi der Statpeds brukergrupper inngår. Ny teknologi tas i bruk i barnehager og skoler og det er et stort behov for å utvikle kunnskap om hvordan redskapene kan bidra til inkluderende praksiser. Dette er kunnskap som etterspørres i utdanningssektoren.

Statped samarbeider med UH-sektoren i flere forskningsprosjekter, om tema som språkvansker og terminologi, flerspråklighet og kompetanse for inkluderende praksiser. Statped har ansatte som både har forskerkompetanse og bred erfaring fra og nærhet til praksis. Dette gjør dem til ettertraktede samarbeidsparter for UH-sektoren. I slike samarbeid kobles teori og praksis; noe vi mener vil føre til at utviklet kunnskap oppleves som relevant og lettere blir tatt i bruk i praksisfeltet.

Statped har bidratt til å utvikle problemstillinger i prosjekter som gjennomføres av masterstudenter. Masterstudenter har også deltatt i prosjekter i regi av Statped.

Det er utviklet gode rutiner for samarbeid med UH-sektor både når det gjelder FoU-arbeid, kompetansespredning og studentarbeid.

I arbeidet med å gi utdanningssektoren tilgang til forsknings- og erfaringsbasert kunnskap har vi lagt vekt på formidling av nyere forskning og publikasjoner på Statpeds nettsider.

FoU-prosjekter

I 2019 arbeidet Statped med til sammen 34 prosjekter. Disse prosjektene fordelte seg på 20 forskningsprosjekt og 14 utviklingsprosjekt. I 2019 ble ni prosjekter ferdigstilt og 11 nye prosjekter satt i gang. Tre prosjekter ble avbrutt. Ved inngangen til 2020 jobber Statped med 25 FoU-prosjekter.

FoU- PROSJEKTER	– i samarbeid med UH	– i samarbeid med andre	– interne	Totalt
Initiert av Statped	5	7	7	19
Initiert av andre	9	2	–	11
SUM	14	9	7	30
Ph.d.				4
Totalt				34

Prosjektene fordelt på fagområdene	
Ervervet hjerneskade	1
Hørsel	1
Kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet	–
Syn	3
Språk/tale	14
Sammensatte lærevansker	1
Flerfaglig	14
Totalt	34

Tabellen viser at antall prosjekter er ujevnt fordelt mellom fagområdene. Når det gjelder fagområdet kombinerte syns- og hørselsvansker og døvblindhet er det egne retningslinjer for utvikling og rapportering av FoU-prosjekter. Se mer informasjon om dette i [årsrapport til Helse Nord – Nasjonal kompetansetjeneste for døvblinde](#).

Vitenskapelige rapporter, artikler og bokkapitler

Antall publiserte vitenskapelige rapporter, artikler og bokkapitler				
Fagområde	Rapporter	Artikler	Bokkapitler	Totalt
Ervervet hjerneskade	0	0	0	0
Hørsel	1	0	2	3
Kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet	0	2	0	2
Syn	0	4	17	21
Språk/tale	0	5	0	5
Sammensatte lærevansker	2	1	0	3
Flerfaglig	2	1	6	9
Totalt	5	13	25	43

Merknad til Bokkapitler: Alle de 17 bokkapitlene på fagområdet syn er i én bok, de to bokkapitlene på fagområdet hørsel er i én bok, mens de seks flerfaglige bokkapitlene er fordelt på tre bøker.

Statped's samarbeid med universitets- og høyskole-sektoren

Statped har kompetanse på flere små fagområder som UH-sektoren ikke selv har kompetanse på. Samarbeidet med UH-sektoren er forankret i samarbeidsavtaler med universiteter og høyskoler i hele Norge. Avtalebasert samarbeid og god dialog med UH-institusjonene gjør at Statped kan bidra i utvikling av studier ved å informere om ny og oppdatert kunnskap på det spesialpedagogiske fagfeltet, og gi innspill til emneplaner, pensumlitteratur og samarbeids- og formidlingsformer. Et eksempel er at Statped i 2019, i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge, utviklet og gjennomførte en flerfaglig modul på masternivå om atypisk kommunikasjon. Modulen er på 15 studiepoeng. Utdanningstilbudet retter seg mot faglig personell som arbeider med barn, unge eller voksne med funksjonsnedsettelse som gjør at kommunikasjon og språk ikke utvikles av seg selv.

Statped har gjennom flere år hatt ansvar for utvikling og gjennomføring av erfaringsbaserte masterprogram i spesialpedagogikk ved NTNU, innenfor syns- og audio-pedagogikk. Dette er eksempler på studietilbud som noen UH-institusjoner beskriver at de er avhengige av Statped for å få gjennomført.

Statpeds kunnskapsformidling til UH-sektoren gis også i form av forelesninger, case-presentasjoner, workshops, fagdager og obligatoriske ekskursjoner. Det er prøvd ut ulike undervisningsformer, inkludert forelesninger ved bruk av videomøter. I tillegg veileder og sensurerer Statped masteroppgaver. Medarbeidere med doktorgrad er særlig etterspurt til slike oppgaver.

I 2019 gjennomførte Statped 942 forelesningstimer i UH-sektoren. Noe av nedgangen fra i fjor skyldes at et masterstudium ved NTNU i 2019 først hadde oppstart i høstsemesteret.

Antall forelesningstimer		
Fagområde	2018	2019
Kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet	28	28
Ervervet hjerneskade	0	15
Hørsel	189	55
Sammensatte lærevansker	136	121
Språk og tale	327	287
Syn	255	298
Ikke fagspesifikke tema	204	138
Totalt	1 139	942

Det er stor etterspørsel etter praksisplasser, og Statped er i dialog med flere institusjoner om å møte deres behov for relevante plasser. Flere studier har krav til antall timer med direkte brukerarbeid – som ikke alltid samsvarer med mandat og arbeidshverdagen i dagens Statped.

Oppsummerende vurderinger

KUNNSKAP KOMMER IKKE AV SEG SELV, men må utvikles. Det er dette som har skjedd gjennom de mange utviklings- og forskningsprosjekt som er igangsatt enten i egen regi eller sammen med andre miljøer som arbeider utviklingsrettet, spesielt UH-sektoren. Statped har kompetanse på flere små fagområder som UH-sektoren har mindre kompetanse på, og UH-sektoren melder om behovet for kompetansen Statped bidrar med inn i studier, i forelesninger og veiledning av masterstudenter. Tilbakemeldinger fra instituttledelse og studenter er at Statped leverer faglige tjenester av høy kvalitet.

PROSJEKTENE OG TILTAKENE BYGGER BRO MELLOM TEORI OG PRAKSIS, og blir et grunnlag for tjeneste- og fagutvikling som kommer våre brukergrupper til nytte. Å arbeide på denne måten letter implementering av nye arbeidsformer samtidig som tjenestene i utgangspunktet er målrettet mot brukergruppene.

DET ÅPNE SAMARBEIDSKLIMAET MELLOM UH-SEKTOR OG STATPED bidrar til å utvikle det spesialpedagogiske feltet, gjennom å rette utdanningene mot de utfordringer som en møter i praksisfeltet og gir studenter mulighet til praksis som en del av utdanningen.

Del III - 3 Statpeds arbeid med særskilte oppdrag

Del III - 3.1 Oppdragsbrev fra Utdanningsdirektoratet

Oppdragsbrev S 01–16 – «CI – og hva så?»

Sluttrapporten for oppdragsbrev *S01–16 CI – og hva så?* ble ferdigstilt og oversendt Utdanningsdirektoratet. I oppdraget ble Statped og Oslo universitetssykehus OUS bedt om å gi en beskrivelse av samarbeidet mellom Statped og OUS, og hvilke tiltak det er blitt enighet om etter prosjektsamarbeidet som har vart i 1 ½ år.

Del 1 av prosjektet er gjennomført tidligere; her rapporteres det på del 2 «Gjennomføre et samarbeidsprosjekt – familier med flerkulturell bakgrunn». I denne delen av prosjektet skulle det utvikles «bedre kompetanse og en modell for kultursensitiv kommunikasjon i møte med foreldre som har en flerkulturell bakgrunn med små barn som anbefales CI».

Forslagene som beskrives i rapporten er samlet i dokumentet *Samarbeidsdokument – Oppfølging av små barn som kan være aktuelle for CI – og som har flerkulturell bakgrunn*. I et vedlegg til rapporten beskrives de nye interne rutinene for Statped og Rikshospitalets CI-team og rutiner for samarbeidet mellom virksomhetene. I et annet vedlegg er det oppsummert innspill fra foreldre i målgruppen og deres forslag til hva de mener kan bli bedre i Statped og ved OUS når nye foreldre blir henvist.

Implementeringen av nye samarbeidsrutiner er i igangsatt og Statpeds ledernettverk hørsel er gitt et særlig ansvar for at dette følges opp i Statpeds videre arbeid overfor målgruppen.

Oppdragsbrev S 01–17 – Forsterke alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) som satsingsområde

Målet for oppdraget er en styrking av tilbudet til barn, unge og voksne med behov for ASK. Tiltakene skal gi økt kompetanse lokalt i kommuner, fylkeskommuner, barnehager og skoler, og bidra til en mer tilpasset barnehage- og skolehverdag for ASK-brukere. Arbeidet knyttet til oppdraget er nå inne i siste fase, og det er levert på deloppdrag innenfor gitte frister.

Deloppdrag 1 var å etablere et nasjonalt ressursteam. Målet med etableringen av ressursteamet er langsiktig drift utover perioden det tilføres midler. Drøftinger om hvordan dette bør gjøres, sett fra ressursteamets side, er i gang.

Deloppdrag 2 var å etablere og utvikle e-læring i ASK og opplæringspakker i ASK. Ressursene som er utviklet for deloppdraget er tilgjengelige for alle via statped.no.

Opplæringspakkene blir supplert i 2020. E-læringen blir oppdatert og eventuelle feil blir rettet.

I deloppdrag 3 ble det utarbeidet en ASK-veileder for barn under opplæringspliktig alder. Denne er nå under revisjon.

I deloppdrag 4 er det utviklet en veileder som bistår laget rundt barnet i å finne ut hvor man bør henvende seg ved behov for støtte i arbeid med ASK. Oversikten er knyttet til hjelpemidler og andre tjenester som tilbys i første-, andre- og tredjelinjetjenesten. Ressursen finnes på www.statped.no/ask/hjelp.

Deloppdrag 5, vurdere og skissere et tidlig innsatstilbud. Pågår og skal være ferdigstilt i løpet av 2020. Det er et tett samarbeid med helse i arbeidet.

I deloppdrag 6 er det utarbeidet en statusrapport om elever med behov for ASK og deres mulighet til å gjennomføre eksamen og obligatoriske prøver. Rapporten synliggjør at det er store utfordringer med dette i norsk skole, noe som begrenser elevens muligheter. Noen av problemstillingene følges opp av ressursteamet.

Oppdragsbrev S 01–18 – Fremme tegnspråk i barnehage og grunnsopplæring

Oppdraget «Fremme tegnspråk i barnehage og grunnsopplæring» ble ferdigstilt innen fristen 31.12.2019 og rapport oversendt Utdanningsdirektoratet. Dette oppdraget støtter oppunder norsk språkpolitikk sitt mål om alles rett til å tilegne seg norsk språk, utvikle og bruke sitt eget morsmål, inkludert norsk tegnspråk. Det er viktig å ivareta og styrke sårbare tegnspråkmiljøer og det skal legges til rette for flere tegnspråklige møteplasser.

Statped ble bedt om å svare på disse syv deloppdragene:

- 1) Lage forslag til plan for systematisk tegnspråkopplæring i barnehage
- 2) Innhente kunnskapsgrunnlag knyttet til tegnspråklig utvikling i barnehagen
- 3) Hjelp barnehager med å opprette tegnspråklige nettverk
- 4) Utvikle inkluderende materiale for tegnspråkopplæring
- 5) Vurdere muligheter for digitale delingsplattformer
- 6) Vurdere kurstilbud på nett til også å gjelde assistenter og lærere i barnehage og videregående opplæring
- 7) Se på etterutdanningstilbud for assistenter og lærere i barnehage, grunnskole og videregående opplæring i samarbeid med UH-sektoren

For å svare på oppdraget ble det opprettet et tverrfaglig team i Statped fra alle deler av landet. 17 ansatte i Statped, med spisskompetanse innen tegnspråk og opplæring av barn arbeidet med oppdraget. For å svare godt på oppdraget ble barnehager, UH-sektoren og ulike organisasjoner som jobber for å fremme tegnspråk invitert med inn i arbeidet.

Resultatene fra oppdraget vil det bli arbeidet videre med, blant annet i det nyopprettede nettverket mellom ressursbarnehagene og Statped. I tillegg kommer arbeidet med S01–19 «Styrke tegnspråk i barnehage og skole – stimuleringsordningen», og eventuelle tiltak som kommer som følge av anbefalingene i oppdraget.

Del III - 3.2 Særskilte aktiviteter

Tilrettelegge tegnspråkopplæring for barn i barnehagemiljø – sluttrapportering av pilot

I brev fra Utdanningsdirektoratet 11.7.17 bes Statped om å kartlegge behovet for et tegnspråklig tilbud til barn under opplæringspliktig alder. Dette ble oversendt Utdanningsdirektoratet 18.9.18.

Videre ber direktoratet Statped gjennomføre piloter som har som mål å komme med anbefalinger til hvordan Statped kan tilby tjenester til barnehager med behov for å tilrettelegge tegnspråkopplæring for barn i barnehagemiljø. Alternative organiseringsformer for tjenesteyting og veiledning til barnehager skal også vurderes. Pilotene skal omfatte region nord. Planleggingen av arbeidet har blitt utsatt i påvente av ferdigstillelse av Oppdragsbrev S01–18 «Fremme tegnspråk i barnehage og grunnopplæring», som gir et kunnskapsgrunnlag som anses nødvendig for å gå videre med pilotering. I nytt oppdragsbrev S01–19 «Styrket tegnspråk i barnehage og skole» bes Statped bygge videre på de anbefalinger som gis for tegnspråkopplæring i barnehagen. På denne bakgrunn bør det avklares om dette skal erstatte aktiviteten om å igangsette en pilot. Blant annet av kapasitetsmessige hensyn er det etter Statpeds vurdering mest hensiktsmessig at den videre oppfølgingen av sluttrapporten for oppdragsbrev S01–18 og nytt oppdragsbrev S01–19 erstatter den særskilte aktiviteten jamfør brev av 11.7.2017.

Kartlegge behov, vurderinger og anbefalinger for tegnspråklig tilbud for KODA

KODA står for «Kids of Deaf Adults», på norsk brukes «hørende barn av døve». I likhet med søsken til hørselshemmede barn og unge har KODA behov for systematisk tegnspråkopplæring. KODA vil ofte kunne være en ressurs for å stimulere et tegnspråklig felleskap.

Statped tilbyr deltidsopplæring i Oslo, Bergen og Trondheim til barn og unge som er KODA, basert på søknader fra kommunen.

Statped har bistått Utdanningsdirektoratet i arbeidet med å utarbeide en skisse til hvordan en stimuleringsordning for barnehager og skoler kan gi tilbud om tegnspråkopplæring til en utvidet personkrets, særlig barn og unge i nære relasjoner med de som bruker tegnspråk som førstespråk (blant annet KODA og søsken). Det ble også utarbeidet en milepælsplan for hvordan et slikt tilbud kan gjennomføres.

Sluttrapportering av pilot, tjenestetilbud til videregående skoler som har behov for å tilrettelegge tegnspråkopplæringen til sine elever

I brev fra Utdanningsdirektoratet datert 11.7.2017 «Utdanningsdirektoratets vurdering av Statped oppfølging av Ny modell for deltidsopplæring og tilgrensede tjenester» bes Statped om å hente inn erfaringer, modeller og vurderinger av Statpeds tilbud til tegnspråklige elever i videregående opplæring, inklusiv gjennomføre pilot(er). Det vises til skriftlig kommunikasjon med Utdanningsdirektoratet, og der Statped som følge av

denne legger til grunn at igangsetting av en pilot(er) er frafalt. Statped har i løpet av samme tidsrom mottatt oppdragene «Fremme tegnspråk i barnehage og grunnopplæring» (Oppdragsbrev S01–18) og «Styrket tegnspråk i barnehage og skole» (Oppdragsbrev S01–19), samt bidratt inn til Utdanningsdirektoratets arbeid med oppdragsbrev 2019–014 «Styrke tegnspråk i barnehage og skole». Statped utviklet en milepælsplan knyttet til punkt 4 i oppdragsbrevet «Personkrets for rett til opplæring i tegnspråk» samt en rapport som forklarer og begrunner valg gjort i milepælsplanen. Planen omfatter tiltak for styrket tegnspråkopplæring i barnehage, grunnskole og videregående opplæring.

Av kapasitetsmessige hensyn og etter en samlet vurdering, anses det som mest hensiktsmessig at disse oppdragene ses i sammenheng, og at den videre oppfølgingen av sluttrapporten for oppdragsbrev S01–18 og S01–19 erstatter den særskilte aktiviteten jmfør brev av 11.7.17.

Bistå Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning – kompetanseutviklingspakker – Språkløyper

Statped har i samarbeid med Lesesenteret utviklet en digital kompetansehevingspakke om språkvansker for lærere på ungdomstrinnet og i videregående skole. Kompetansehevingspakken er en del av *Språkløyper* og inneholder ulike digitale økter der lærere kan lære mer om språkvansker. I Språkvanskepakken kan en lære mer om følgende tema:

- Hva er språkvansker og hva kjennetegner ungdom med språkvansker?
- Psykososiale vansker som følge av språkvansker
- Hvordan oppdage språkvansker – om kartleggingsverktøy som lærere kan bruke
- Tiltak og tilrettelegging i opplæringen for elever med språkvansker

Bistå og samarbeide med NTNU/Nasjonalt senter for matematikk – kompetanseutviklingspakker for skoler/barnehager/PPT

Samarbeidet med NTNU/Nasjonalt senter for matematikk har vært gjennomført i perioden 2017–2019. Arbeidet er nå ferdigstilt, og det ligger i dag fire ulike kompetansepakker om temaet:

1. Kom godt i gang
2. Vurderingsverktøy
3. Oppfølging av vurdering
4. Meningsfull matematikk

Disse kompetansepakkene ligger på [Matematikkcenterets hjemmesider](#).

Vi mener dette vil bli nyttige verktøy for skoler og PP-tjenester i oppfølgingen av elever som presterer svakt i matematikk, og at det vil bidra til større vekt på tidlig innsats på området.

Bistå Utdanningsdirektoratet – modellutprøving for økt inkludering av barn og unge med særskilte behov

For å styrke satsingen på inkludering i barnehage og skole initierte Kunnskapsdepartementet våren 2017 prosjektet *Inkludering på alvor*. Statped har deltatt i prosjektet sammen med Utdanningsdirektoratet, to fylkesmannsembeter, fem kommuner, barnehager og skoler. Målet med prosjektet var å: «Gjennomføre en modellutprøving for økt inkludering av barn og unge med særskilte behov i barnehage og skole gjennom bedre utnyttelse av de samlede ressursene ved Statped, Fylkesmannen og lokalt nivå, i utvalgte regioner». I tillegg skulle prosjektet identifisere faktorer som fremmer inkludering i barnehage og skole. I flere av prosjektene har Statped spilt en viktig rolle som pådriver og motivator. Første delrapport ble lagt fram av NTNU samfunnsforskning høsten 2019 og sluttrapporten legges fram våren 2020.

Statpeds rolle var å bidra med relevant kompetanse til kommunene og fylkeskommunene som deltok i modellutprøvingen. Vi ville også bruke modellutprøvingen til å styrke og utvikle våre egne tjenester og kompetanse. I målbildet vårt er samhandling med andre et viktig mål og et verktøy for å bedre inkludering.

Bistå Utdanningsdirektoratet – rådgiving om universell utforming

Statped har deltatt i drøftinger med Utdanningsdirektoratet om hvordan oppdraget skal gjennomføres.

Produsere rammeplan for barnehage som lydbok til barnehagestart

Boken *Rammeplan for barnehage* er ferdig produsert som lydbok. Utdanningsdirektoratet har gitt sine innspill og faglige vurderinger. Disse er innarbeidet i en revidert versjon som er oversendt direktoratet.

Lydboken er også tilgjengelig i utlånssystemet til Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek (NLB) siden den ikke er en skolelydbok.

0–24-samarbeidet – tverrsektorielt samarbeid for utsatte barn og unge

Statped har bidratt i arbeidsgruppen *Bedre informasjon og mer samordnede tjenester for barn og unge med nedsatt funksjonsevne og deres familier*. Arbeidsgruppen oversendte sluttrapport til styringsgruppen for 0–24-samarbeidet 9.10.2019.

Del III - 4 Statpeds arbeid med faste oppdrag

I dette kapitlet rapporterer vi på de delene av våre faste oppdrag som ikke er omtalt utfyllende andre steder i rapporten.

Del III - 4.1 Knutepunktskoler

I alle regionene er det dedikerte hørselsrådgivere som har god kompetanse på videregående opplæring. Vi har valgt en arbeidsform med noen utvalgte rådgivere for å sikre

at de har både kompetanse på og erfaring med hørselshemmede elevers utfordringer i videregående opplæring.

Statped har i 2019 videreført et godt og gjensidig samarbeid med knutepunktskolene. Statped har bidratt på enkeltskoler med fagkompetanse og rådgivning knyttet til elever med ulik grad av høretap, og/eller med egne fagdager for lærere ansatt ved knutepunktskolene. Statped har utviklet et godt samarbeid med knutepunktskoler om læringsressurser i tegnspråk som fremmedspråk.

HLF Briskeby arrangerte i 2019 to samlinger for knutepunktskolene og Statped. Statped deltar med én til to rådgivere fra hørselsavdelingene. Tema på samlingene var blant annet det nye læreplanverket, tolking – språkarbeid og profesjonsutøvelse, inkludering og skoletolkens yrkesansvar, livskvalitet hos barn med cochleaimplantat og samarbeid mellom knutepunktskolene og Statped.

Statped har for øvrig – etter mønster fra arbeidet med knutepunktskolene, etablert et lignende nettverk for ressursskoler for hørselshemmede på grunnskoleområdet. Nettverket arrangerer jevnlig samlinger og her deltar Statped sammen med blant andre skolene Vetland, Signo, Myrene, Auglend, Natland, Huseby og Fagereng.

Del III - 4.2 Heltidsopplæring

Statped ivaretar det statlige skoleeierskapet for Skådalen skole for døvblindfødte. Målene for skolen er å gi opplæring av høy kvalitet ut ifra kompetansemålene som framkommer i gjeldende læreplanverk, og med særskilt tilpasning til elevenes individuelle forutsetninger og behov. Skådalen skolen legger til rette for et kommunikasjonsmiljø som ivaretar et inkluderende læringsfellesskap og at elevenes stemme kommer til uttrykk gjennom taktil kommunikasjon.

Ved Skådalen skole er det 11 elever i skoleåret 2019/2020. Elevene er jevnt fordelt på grunnskolenivå og videregående nivå.

Etter flere års usikkerhet knyttet til Skådalen skole for døvblindfødte, ble det i 2019 fattet politisk vedtak om fortsatt statlig eierskap. Kunnskapsdepartementet har inngått en leieavtale med Oslo kommune, som innebærer at skolen flyttes fra lokalene på Skådalen til nye lokaler på Vetland skole våren 2020.

Del III - 4.3 Deltidsopplæring i og på tegnspråk

Statped skal gi elever som har tegnspråk som førstespråk, eller som etter sakkyndig vurdering har rett til slik opplæring, tilbud om deltidsopplæring i og på tegnspråk etter opplæringsloven § 2–6 og/eller § 5–1. Ved deltidsopplæringen i tegnspråk var det 183 elever (173 elever i 2018) som fordelte seg slik: Bergen 53, Oslo 73 og Trondheim 57 elever. Dette betyr en moderat økning fra 2018, som igjen hadde en liten økning fra 2017. Elever som får deltidsopplæring får også tilbud om fjernundervisning fra Statped. I 2019 ble det gitt fjernundervisning fra alle regioner til elever og lærere over hele landet.

Alle deltids elever får tilbud om fjernundervisning i tegnspråk én time i uka. Det var 54 elever som deltok på fjernundervisning i 2019, en økning fra tidligere år. Fjernundervisning gir elever mulighet til å møtes på skjerm å kommunisere og bruke tegnspråk med andre deltids elever gjennom hele skoleåret. Vi har opplevd noen tekniske utfordringer med brudd i undervisningen; dette har tidvis vært forstyrrende, men vi håper at problemet løses ved skifte av brannmur/programvare.

Lærere med elever i deltidsopplæringen har også fått tilbud om å delta på videomøte gjennom tiltaket «Digitale nettverk». Dette tiltaket er basert på behovet til deltakerne, og skal gi lærerne økt faglig kompetanse i bimodal tospråklig opplæring. Det var cirka 85 lærere fordelt på 16 grupper som mottok fjernundervisning i tegnspråk.

Del III - 4.4 Alternativ og supplerende kommunikasjon

Barn, unge og voksne med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) er en heterogen gruppe. ASK er et sammensatt og kompetansekrevede fagområde. Statped erfarer en stadig økende etterspørsel når det gjelder støtte og kompetanseheving på feltet.

Statped bidrar i alle regioner med oppfølging på individ- og systemnivå for å legge til rette for at barn og unge med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) får tilgang på egnede kommunikasjonsformer, og at laget rundt dem får mulighet til å heve sin kompetanse på området. Alle regioner har stor pågang med tanke på behov for bistand i kommuner og fylkeskommuner, og alle regioner har mange individ-saker der behov primært er veiledning om ASK. Det er også stort behov for bistand med tanke på hvordan man legger til rette for læring for denne barne- og elevgruppen. Systemarbeid blir gjennomført på ulike måter i de ulike regioner, avhengig av regionenes kompetanse og behov. Det er en utfordring at det ikke finnes videreutdanning i ASK andre steder enn i sørøst.

Som eksempler på ASK-kurs kan nevnes et basiskurs over to dager i Bergen (webinar med 80 deltakere til stede og cirka 100 personer fulgte kurset via strømming). Videre er det gjennomført etterutdanningskurs for PP-tjenesten i to runder, med tre samlinger i Oslo og tre i Tromsø. Kursene samlet cirka 80 PP-rådgivere.

Del III - 4.5 Tegnspråk

Tegnspråk er anerkjent som et fullverdig språk som det offentlige har ansvar for å styrke og utvikle. Statped bidrar til å øke kunnskapen og heve kompetansen om tegnspråk til personale i barnehager, i grunnopplæringen og i PP-tjenesten. Statpeds mål er at brukere og samarbeidsparter skal oppleve Statped som en tydelig aktør på det tegnspråkfaglige området. Tegnspråkopplæringen har vært og er et prioritert område fra myndighetenes side, og som Statped følger opp i tråd med gitte føringer.

Statped har etablert landsdekkende fagavdelinger for tegnspråk i Oslo, Bergen og Trondheim fra 31.12.2019. Alle tegnspråkfaglige tjenester har blitt samlet i en avdeling i hver region i nærhet til brukerne. Med tegnspråk som eget fagområde, vil brukerne

lettere få oversikt over tjenester som gis både på de tegnspråkfaglige og de hørselsfaglige tjenestene. Dette vil bidra til at Statped framstår som en tydeligere tjenesteyter. Slik vil tjenestene Statped gir til barna og deres nettverk bli enklere å samordne og utvikle.

Vi øker ambisjonene våre for å ivareta og styrke norsk tegnspråk, og stiller nye krav til Statped som tjenesteleverandør og forvalter av en svært etterspurt fagkompetanse. Opplæring i tegnspråk skal komme flere brukere til gode, og vil innebære at kompetanseoverføring til kommunene (barnehager, skoler og PPT) må vektlegges i høyere grad enn i dag.

Del III - 4.6 Foreldreopplæring

Resultatet av prosjektet «Samordnet foreldreopplæring» som ble avsluttet i 2017, var etablering av årlige, åpne regionale foreldresamlinger og en egen foreldreportal på statped.no. Da det viste seg å være liten interesse blant foreldre for å delta på slike foreldresamlinger, ble det avtalt med Utdanningsdirektoratet at dette tiltaket skulle nedtones. Informasjon til foreldre skulle gis på foreldreportalen.

I dag gir Statped hovedsakelig følgende kurstilbud til foreldre:

FORELDREKURSET GOD START er et tilbud til foreldre som har barn under tre år med nedsatt hørsel. På *God start*-kursene får foreldrene blant annet innføring i konsekvenser av nedsatt hørsel, mulige tiltak inkludert mulighet til opplæring i tegnspråk. 253 foreldre deltok på 16 kursuker i Oslo, Bergen, Trondheim og Bodø i 2019.

Statped får gjennomgående gode tilbakemeldinger på disse kursene og foreldrene framhever viktigheten av å møte andre i samme situasjon.

SE MITT SPRÅK er et kurstilbud for foreldre til barn med hørselshemming og foreldre til barn som av andre grunner enn nedsatt hørsel benytter tegn/tegnspråk i sin kommunikasjon. Foreldrene tilbys inntil 40 uker med kurs, fra barnet er i barnehagealder til fylte 16 år. *Se mitt språk* er primært et språkkurs, men kurset omfatter også aktuelle temaer relatert til det å være foreldre til barn med hørselshemming. Foreldre som følger kurset, framhever at de ønsker å gi barna en tospråklig plattform med norsk og norsk tegnspråk. Det er per i dag 443 foreldre som følger opplæringstilbudet og disse deltok i 2019 på 6,8 kursdager i gjennomsnitt. Kursukene holdes i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.

KURS FOR ELEVER MED SYNSSVEKKELSE ELLER BLINDHET, DERES FORELDRE OG SKOLENS PERSONALE er prøvd ut i 2019. Det ble gjennomført fem kurs til målgruppa våren 2019. Det er laget en sluttrapport som skal danne grunnlag for beslutning hvorvidt modellen skal bli et permanent tilbud.

Del III - 4.7 Samisk spesialpedagogisk tjeneste (SEAD)

Samisk spesialpedagogisk tjeneste (SEAD) er en landsdekkende oppgave lagt til Statped nord. SEAD skal yte tjenester og tilby kompetanse til samiskspråklige brukere innen Statpeds fagområder. Avdelingens arbeid skal også bidra til at Statpeds tjenestetilbud baserer seg på god forståelse for samisk språk og kultur. Arbeidet baserer seg på Strategi for Statpeds samiskspråklige arbeid.

Avdelingens åtte ansatte er lokalisert i Kautokeino, Alta, Tromsø og Drag. Vi har i 2019 erfart at det kan være krevende å rekruttere personer som både har spesialpedagogisk og samiskspråklig kompetanse.

SEAD har i 2019 arbeidet med å sikre at samiskspråklige brukere skal ha god og likeverdig tilgang på læringsressurser. Avdelingen har blant annet bidratt med samiskspråklige rådgivere og vektlegging av samiske temaer i deltidsuker for hørselshemmede.

Del III - 4.8 Statped og helseforetakene

Flere av Statpeds brukergrupper har også behov for spesialisthelsetjenester. Det kan være personer med behov for langvarige, sammensatte og tverrfaglige tjenester. Det er derfor stort behov for sektorovergripende samarbeid for å sikre at brukeren får den eller de tjenester vedkommende trenger.

På denne bakgrunnen har alle fagområdene i Statped utstrakt og tett samhandling med ulike deler av spesialisthelsetjenesten. Det handler både om direkte samarbeid om oppfølging av enkeltbrukere og mer generell og overordnet samhandling på systemplan. Eksempelvis samarbeider vi med:

- Helse Nord om tjenester til døvblinde og brukere med kombinerte syns- og hørselstap,
- Sunnaas sykehus om brukere med ervervet hjerneskade,
- Haukeland og OUS om leppe-, kjeve- og ganespalte (LKG),
- alle høresentralene og OUS om oppfølging etter screening og cochleaimplantat hos barn og unge,
- habiliteringstjenester og barne- og ungdomspsykiatrien om brukere med sammensatte lærevansker og
- øyeavdelinger – om nyoppdagede, alvorlige synssvekkelser og blindhet.

En viktig del av Statpeds oppdrag er å bidra til tydelige grenseoppganger mellom helse og opplæring. Behov for spesialpedagogisk kompetanse som følge av medisinsk behandling skal det gis så «sømløst» som mulig.

Samarbeidet mellom Statped og helsesektoren er regulert gjennom ramme-, samarbeids- og ytelsesavtaler:

- **Rammeavtaler** er overordnede avtaler med de regionale helseforetakene (RHF). Etter at det i september 2019 ble inngått avtale med Helse Sør-Øst RHF, har Statped nå rammeavtaler med alle helseforetakene.

- **Samarbeidsavtaler** inngås mellom enkelte fagmiljøer og spesifikke sykehus. Alle Statpeds regioner har samarbeidsavtaler med ulike helseavdelinger. Samarbeidet konkretiseres ofte i rutinebeskrivelser. Statped har for eksempel samarbeidsavtaler med habiliteringstjenester og høresentraler. Det er egne avtaler knyttet til behandlingsforløpet for personer med leppe-, kjeve- og ganespalter (LKG).
- **Ytelsesavtaler** er en årlig avtale mellom Helse Nord og Statped på fagområdet døvblindhet og kombinerte syns- og hørselstap.

Samarbeidet mellom Statped og ulike helseforetak og spesialavdelinger er utviklet gjennom mange år, og er en forutsetning for gode tjenester til brukerne. Det er likevel klart at her er det fortsatt uklarhet i ansvars- og oppgaveplassering og et forbedringspotensial. Dette blir fulgt opp i 2020 gjennom oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Del III - 4.9 Statped og arbeid med rammeplan og læreplaner

Statped har vært med i arbeidet med å utarbeide nye fagplaner knyttet til § 2–6 i opplæringsloven.

Statped har som en del av Oppdragsbrev S01–18 gitt innspill til en framtidig veileder for tegnspråkopplæring i barnehage. Denne skal utgjøre støttemateriell til rammeplan for barnehagen. En veileder må ha språkmiljø som den mest sentrale forutsetningen. Det er også pekt på flere faktorer som må tas hensyn til når man skal utvikle en veileder om tegnspråk og hvem som er aktuelle til å bidra i dette arbeidet videre.

Del III - 4.10 Læremidler og støtte- og veiledningsmaterieil

Tegnspråkressurser

Det legges vekt på utvikling av tegnspråkressurser som skal kunne brukes i klasserommet sammen med andre elever. Tegnspråkressursene lydlegges derfor slik at lærere kan benytte ressursene overfor alle elever.

Det er også utviklet nytt støttemateriell for å gi alle barn økt kunnskap og nysgjerrighet om tegnspråk i forbindelse med oppdragsbrevet om å fremme tegnspråk i barnehage og grunnopplæring.

Statped utvikler læremidler for norsk tegnspråk, norsk for elever med tegnspråk, engelsk, drama og rytmikk og tverrfaglige temaer. Andre aktiviteter er videreutvikling av *Tegnordboka* og tilrettelegging av nyheter og temasendinger i *Elevkanalen* på tegnspråk (TV 2s læremiddelportal med innhold fra forlag, organisasjoner og mediehus).

Punktskriftproduksjon

Bestillinger fra skoler på barnetrinnet har vært stabil de siste årene. På ungdomsskole og videregående nivå har det vært en økning i antall bestillinger.

Statped har i 2019 levert 157 nyproduksjoner av punktskriftbøker (e-bøker og punkt på papir). Vi har i tillegg levert 320 reproduksjoner. Alle nye bokønsker som ble bestilt

innen fristen ble levert til skolestart/rett etter skolestart, bortsett fra noen matematikk-bøker. Bokbestillinger som har kommet etter bestillingsfristen er til rettelt og levert utover høsten etter avtale med skolene.

I likhet med 2018, har vi også dette året valgt å benytte oss av automatisk konvertering av punktskriftbøker, for å oppnå økt kapasitet. Det er dels benyttet eksterne ressurser til dette arbeidet. Vi har fått enkelte tilbakemeldinger på at disse bøkene ikke har samme kvalitet som de papirpunktbøkene Statped tilrettelegger, men i all hovedsak er skolene positive til at vi klarer å levere, framfor at elevene ikke får bøkene i foretrukket format.

Lydbokdistribusjon

Statped tilrettelegger lydbøker primært for blinde og svaksynte. Vi har gode erfaringer med den nye digitale distribusjonsløsningen for skolelydbøker (samarbeid med NLB) og får positive tilbakemeldinger på at utlån av lydbøker har blitt langt enklere og mer tilgjengelig for både lærere og elever.

Utlånstall – se Læringsressurser side 11.

Tilskuddsordningen

Tilskuddsordningen for læremiddelproduksjon forvaltes av Utdanningsdirektoratet. Statped bidrar med faglig vurdering av tilskudd til særskilt tilrettelagte læremidler. Det har vært en økning i antall søknader om særskilt tilrettelagte læremidler i 2019, sammenlignet med de to foregående årene. Nye læreplaner i forbindelse med fagfornyelsen er noe av årsaken til dette. Det er en klar tendens at søknader i større grad retter seg mot læremidler tilpasset bredere elevgrupper og i mindre grad handler om læremidler for smale, spesifikke målgrupper.

Statped har i 2019 gjennomført to samlinger for utviklere, en fagsamling for utviklere som fikk tilskuddsmidler sist høst og et dagskurs i forbindelse med årets utlysning av nye tilskuddsmidler. Dagskurset gjennomføres i samarbeid med Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) og direktoratet.

Utdanningsdirektoratet har i 2019 besluttet nye retningslinjer for å klargjøre Statpeds rolle overfor læremiddelutviklere. De nye retningslinjene tydeliggjør hvordan Statpeds kompetanse kan brukes i prosjekter der Statped også er involvert i søknadsbehandlingen.

Del III - 4.11 Produksjon og tilrettelegging av eksamen og obligatoriske prøver

Statped tilrettelegger eksamen og obligatoriske prøver (nasjonale prøver og kartleggingsprøver) på årlige oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Vi tilrettelegger for blinde og sterkt svaksynte og for hørselshemmede/tegnspråkbrukere i grunnskolen og videregående opplæring i henhold til bestillinger fra direktoratet. Dette arbeidet er spesifisert i 2. tertialrapportering som ble sendt Utdanningsdirektoratet i 2019.

Vi hadde i 2019 en økning på bestilling av tilrettelegging av eksamener både for ungdomsskoletrinnet og for videregående skole, sammenlignet med tidligere år.

Statped har etablert et godt samarbeid med Matematikksenteret i Trondheim om tilrettelegging av nasjonale prøver. Intensjonen med prøvene blir drøftet, og de blir gjennomgått i forkant av tilretteleggingsarbeidet for å kvalitetssikre dem.

Del III - 4.12 Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt FoU-samarbeid

Statped har samarbeidet internasjonalt i seks FoU-prosjekter i 2019. Fire av prosjektene er europeisk samarbeid innen fagområdet språk/tale, hvorav tre er forskningsprosjekter i samarbeid med en UH-institusjon og det fjerde et utviklingsprosjekt.

To av de internasjonale FoU-prosjektene er finansiert av Erasmus+. «All aboard» ble gjennomført over tre år sammen med finske Valteri, belgiske GO og engelske National Star og ble avsluttet som planlagt våren 2019. Målet var å utvikle og styrke kompetansen om inkluderende læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov. Sluttrapporten til EU ble godkjent i august og prosjektet fikk 89 av 100 mulige poeng med tilbakemelding om at prosjektet var godt planlagt og gjennomført.

Statped fikk høsten 2019 sammen med Valteri (Finland), Århus kommune, Århus Universitet (Danmark) og Magelungen (Sverige) innvilget støtte fra Erasmus+ til å gjennomføre prosjektet «Alvorlig skolefravær». Det nordiske prosjektet skal se på hvilke felles utfordringer grunnskoleutdanningen i landene står overfor, og jobbe for å utvikle en felles modell for bedre praksis rettet mot skolefravær. Prosjektet ble formelt igangsatt 1.12.2019 og skal gjennomføres over tre år.

Prosjektsamarbeid med Georgia

Kunnskapsdepartementet ba Statped i desember 2018 om å etablere kontakt med georgiske utdanningsmyndigheter om et samarbeidsprosjekt finansiert av Utenriksdepartementet (UD). Statped har i 2019 drøftet sin rolle og hvordan organisasjonen kan bidra i prosjektet i et felles møte med KD, det georgiske utdanningsministeriet (MESCS) og Statped. Statped har deretter samarbeidet med MESCS om å konkretisere Statpedes innsats i prosjektet, og har vært i dialog med Utenriksdepartementet om rammene for prosjektet.

Bidrag på internasjonale fagkonferanser

Rådgivere fra Statped har holdt innlegg på internasjonale konferanser som for eksempel *Getting In Touch With Literacy Conference* i Seattle, *Science of Aphasia* i Roma, *The International Society on Early Intervention Conference* i Sydney, *Mobility conference – IMC17* i Gøteborg, *European Conference of Developmental Psychology* i Athen og på *INSA - International network for school attendance* i Oslo.

Del III - 5 Redegjørelse for ressursbruk

Del III - 5.1 Økonomisk effektivitet

Etatens samlede tildeling i 2019 var i overkant av 756 millioner kroner. Kostnadene til lønn og husleie utgjør 79,4 prosent av etatens samlede kostnader på postene 01 og 21. Disse kostnadene utgjør hovedtyngden i etatens drift. I en etat som leverer kompetansetjenester, vil lønnskostnadene være den største kostnaden. Kostnadene til lønn og husleie er på omtrent samme nivå som tidligere og i tråd med etatens forventning. Antallet årsverk i 2019 var 688 og til sammenligning var antallet årsverk i 2018 på 670. Statped skal gi likeverdig tilgang til tjenester for alle kommuner og fylkeskommuner. Det medfører en utstrakt reisevirksomhet for de ansatte. Reiseutgiftene beløper seg til 30,8 millioner kroner.

Etaten har en samlet mindretgift på post 01 på 11,1 millioner kroner og post 45 på 8,8 millioner kroner. Mindretgiftene på post 01 og post 45 er søkt overført til 2020. Deler av mindretgiftene er knyttet til faseforskyvninger av oppdrag, der tildelingene ble gitt i desember. En stor del av mindretgiftene er også knyttet til lønnskostnader, der etaten har erfart at tilsettingsprosessene tar lang tid og at det innen enkelte fagområder er vanskelig å rekruttere.

Del III - 5.2 Landsdekkende organisering

Fra mai 2018 har flere av Statpeds tjenester blitt organisert i en landsdekkende faglig enhet. Målet har vært å sikre tjenester på tvers av geografi og fagområder og utvikle robuste fagområder. Det betyr at avdelingene yter tjenester i et nasjonalt perspektiv og bidrar til å sikre likeverdighet på tvers av regioner. Enheten består av avdelinger med tjeneste- og oppgaveportefølje av svært ulik karakter. Fellesnevneren er at de representerer små og sårbare fagområder som best kan ivaretas med landsdekkende organisering.

Organiseringen har hatt helårsvirkning først i 2019, og vi ser at dette har påvirket reisevirksomheten. En slik organisering krever i noen grad lengre og flere reiser, slik at de samlede reisekostnadene har økt noe. Enheten jobber aktivt med å kunne minimere reiseaktiviteten ved hjelp av teknologiske verktøy, og en betydelig grad av møter har gått fra å være fysiske til digitale. Det brukes også i større grad digitale løsninger internt, for å minimere reisekostnader som ikke er direkte relatert til brukernes behov.

Del III - 5.3 Effektiv administrasjon

Statped skal ha en effektiv organisasjon som har som mål å bruke ressursene slik at det leveres best mulig tjenester til våre brukere. Vi har benyttet internrevisjonen, som leveres fra Deloitte, til å vurdere ulike deler av organisasjonen. I 2019 har de gjennomgått organiseringen av fag- og ledernetverkene, og om rammene gir gode betingelser for koordinering av tjenester og fag- og tjenesteutvikling. Arbeidet blir fulgt opp med tiltak i 2020.

Internrevisjonen ble også bedt om å gjennomgå to administrative områder, arkiv og sentralbord, samt IT-driften. Revisjonen startet sent høsten 2018 og ble avsluttet i 2019. Arbeidet følges opp med videreutvikling av rutiner og kompetansetiltak.

Utover dette har etaten siden 2013 jobbet aktivt med å effektivisere prosesser på det administrative området. Stadig flere av de administrative funksjonene blir organisert landsdekkende for å sikre effektiv ressursbruk, like rutiner og praksis for hele etaten.

Ved årsavslutning for 2019 hadde Statped totalt 96 årsverk knyttet til regionale og landsdekkende administrative tjenester, og 592 årsverk knyttet fagavdelinger og landsdekkende faglige enhet. Det gir en andel på 14 prosent til administrative stillinger. Dette inkluderer også stillinger til tolking på arbeidsplass for hørselshemmede i egen etat, basert på refusjon fra NAV, og personale knyttet til drift av overnattingstilbud for brukere av Statped som deltar på våre kurs.

Del III - 5.4 Utvikling av digital kompetanse og arbeidsformer

Digitaliseringsprosjektet pågikk fra desember 2017 til desember 2019. Målene med arbeidet har vært å utvikle Statpeds tjenester, men også internt for etaten har det gitt positive effekter. Et stort antall medarbeidere var involvert i seks delprosjekter. Her utviklet de nye former for intern og eksternt samhandling, samt utvikling av nye tjenester. Den digitale kompetansen i Statped har dermed fått et vesentlig løft. Statped benytter i dag andre og bedre verktøy, og nye arbeidsprosesser og -metoder har blitt tatt i bruk. Statped er nå etter vår vurdering relativt godt rustet for videre digitalisering.

Del IV - STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Del IV - 1 Overordnet vurdering av opplegget for styring og kontroll

Statped benytter mål- og resultatstyring i sin interne styring. Vi viser til en god samlet måloppnåelse og effektiv ressursutnyttelse (se del III).

Statped har siden 2013 arbeidet med system for helhetlig styring og kontroll, blant annet basert på DFØs veiledninger. Vi benytter DFØs metode for risikovurdering og har innarbeidet krav om risikovurdering i mal for saker som behandles i ledelsen.

Statped har mange opplysninger om individuelle brukere og legger derfor stor vekt på å sikre personvernet.

Vår vurdering er at følgende områder krever fortsatt oppmerksomhet:

- Nye krav knyttet til personvern (GDPR) fra 2018 må kontinuerlig følges opp.
- Vi benytter standard samtykkeskjema som grunnlag for våre aktiviteter, men ser at det forekommer avvik i forhold til bruk av standardskjemaene. Disse avvikene registreres og følges opp. Et tiltak som gjennomføres i 2020 er å revidere samtykkeskjemaene i tråd med etatens behov.
- Statped bruker lyd- og bildeopptak av brukere og har igangsatt et arbeid med å utvikle system for sikre kontroll av mediefiler.
- Arbeidet med å innpasse informasjonssikkerhet i etatens internkontrollsystem fortsetter. Vi har fortsatt behov for å styrke kompetansen på området.
- Fortsatt utvikling og revisjon av internkontroll rutiner og det helhetlige dokumentasjonssystemet.

Oppfølgingen av disse utfordringene er omtalt nedenfor.

Del IV - 2 Nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll

Del IV - 2.1 Etatens risikostyring og internkontroll

Statped har et system for internkontroll. De sentrale rutinene presenteres på etatens intranett. Da vi moderniserte intranettet prioriterte vi å oppdatere de viktigste rutinene som personvern, kriseberedskap, varsling og oppdragshåndtering. Arbeidet med å oppdatere og overføre ytterligere rutiner pågår fortløpende.

For å forankre og informere om internkontroll i hele etaten er det utarbeidet et årshjul med månedlige tema. Det lages presentasjoner til alle tema som gjennomgås og diskuteres i den enkelte enhet, og følges opp med rapportering til toppledergruppen.

Etaten benytter DFØs metode for risikovurdering og har i 2019 gjennomført flere opplæringsaktiviteter knyttet til denne metoden, spesielt knyttet til arbeid med digitalisering. Metoden skal benyttes, for å sikre etatens måloppnåelse, i enhetenes arbeid med virksomhetsplanlegging og rapportering. Dette må kontinuerlig følges opp.

Del IV - 2.2 Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

HELSE, MILJØ OG SIKKERHETSARBEIDET er en del av det løpende internkontrollarbeidet. Arbeidsmiljølovens krav til HMS er innarbeidet i internkontrollen i Statped.

Statped gjennomførte i slutten av 2018 en medarbeiderundersøkelse og resultatene er presentert i de enkelte enheter og avdelinger i 2019. Den enkelte enhet har ansvar for å utarbeide tiltak og følge opp disse. Det er gitt ekstern bistand i oppfølgingsarbeidet til ledere og enheter som hadde behov for dette. I forbindelse med omstilling er oppfølging av arbeidsmiljø og sykefravær vektlagt i styringsdialoger og ledersamlinger.

Rutinebeskrivelse for varsling av kritikkverdige forhold ble revidert på grunnlag av lovendring.

STATPED HAR ETT ARBEIDSMILJØUTVALG (AMU) i hver region og ett for hele etaten. I AMU sitter representanter for ansatte og ledelsen. Ingen AMU melder særskilte forhold knyttet til dårlig arbeidsmiljø, og det er gjennomført vernerunder i alle regioner. Det er gjort arbeidsplassvurderinger der det har vært aktuelt.

HOVEDVERNEOMBUDET deltar fast i Statped AMU og IDF (informasjon, drøfting og forhandling). De fire regionverneombudene deltar i regionale AMU. Det er verneombud ved alle Statpeds kontorsteder/ lokasjoner. Verneombudene har i 2019 vært opptatt av å følge opp og samordne vernetjenesten i etaten for å sikre at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig. Hovedverneombudets rolle er å sikre en bredere debatt og bedre informasjon spesielt knyttet til sykefravær og omstilling.

AKAN-UTVALGET er et underutvalg av AMU. AKAN-arbeidet i etaten har informasjonsmøter med både ledere og medarbeidere. Utvalget har informert om den nettbaserte *Balance-testen* og oppfordret ansatte til å gjennomføre testen. *Balance-testen* er et virkemiddel for å gi de ansatte bedre helse og økt livskvalitet gjennom bevisstgjøring på eget alkoholkonsum.

DET SAMLEDE SYKEFRAVÆRET, inkludert egenmeldinger, var på 6,64 prosent i 2019. Dette er en nedgang på 11 prosent fra 2018.

Sykefravær	2017	2018	2019
Legemeldt sykefravær	5,91 %	5,87 %	5,18 %
Egenmeldt sykefravær	1,65 %	1,60 %	1,46 %
Samlet sykefravær	7,56 %	7,47 %	6,64 %

Som oppfølging av IA-avtale skal Statpeds enheter fram til 2022 redusere sykefraværet med 10 prosent sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018. Statped har utarbeidet tiltak og jobbet med sykefraværet i 2019, og kan vise en nedgang på 12 prosent på legemeldt sykefravær fra 2018. Med dette ble målet om å redusere sykefraværet til 6,72 prosent innen 2022 nådd. Det systematiske arbeidet på området blir videreført.

Fravær følges tett opp i alle regioner og enheter og er tema i styringsdialogene mellom direktør og region- og avdelingsdirektørene. De fleste ledere og verneombud har deltatt på kurs i sykefraværsoppfølging, og det har vært tema på en ledersamling.

MEDBESTEMMELSE I STATPED skjer i IDF-møter, jamfør Hovedavtalen i staten. Ansatte er representert av hovedtillitsvalgte fra Akademikerne, Forskerforbundet, NTL, Utdanningsforbundet og YS. Hovedverneombudet deltar også i Statped IDF. Ansattes medbestemmelse i Statped er organisert både på nasjonalt plan, i regionenhetene og i Landsdekkende faglig enhet.

Del IV - 2.3 Anskaffelser

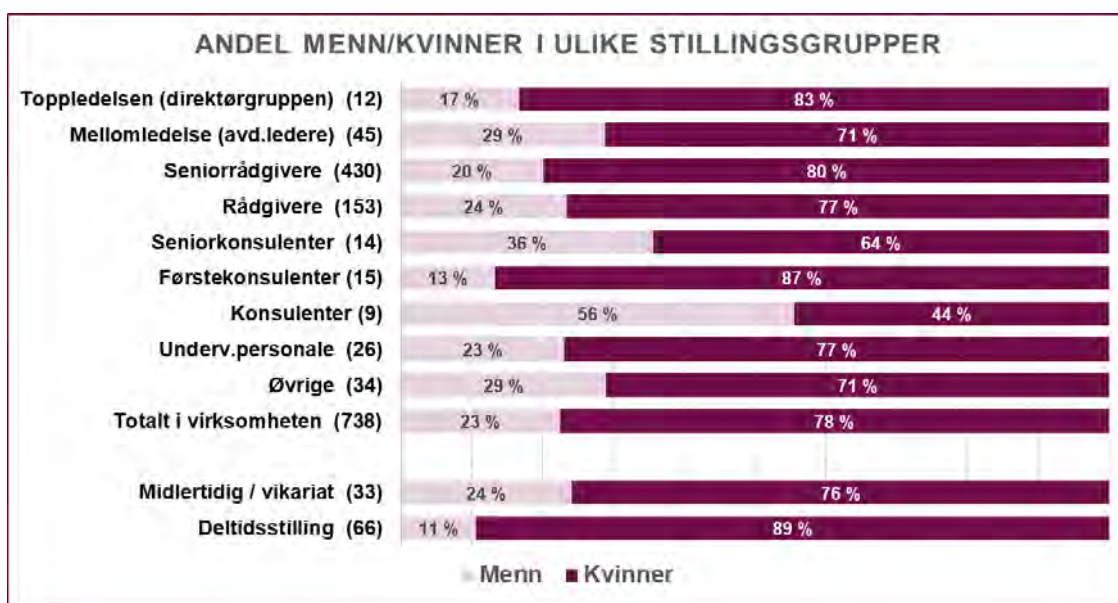
Rutiner og malverk knyttet til offentlige anskaffelser og innkjøp er tilgjengelig på Intranettet. Det gis råd og veiledning i arbeidet med anskaffelser. Rammeavtaler inngås i hovedsak sentralt for hele etaten, for eksempel for biler, kontorrekvisita, konsulent-tjenester.

Når det gjelder IT-anskaffelser har Statped tilsluttet seg rammeavtaler fra Unit.

Del IV - 2.4 Likestilling og tilgjengelighet

Statped prioriterer universell utforming høyt. Det gjelder både i tilrettelegging av arealer og i Statpeds kommunikasjonsarbeid for personer med sansetap, lærevansker, bevegelsesvansker eller andre utfordringer. I arbeidet med ny kommunikasjonsplattform er det lagt vekt på å oppfylle kravene til AA-tilgjengelighet, slik det er fastsatt i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger.

I alle kunngjøringer om ledige stillinger, skriver Statped at alle kvalifiserte kandidater oppfordres til å søke stilling uavhengig av kjønn, alder, funksjonsevne eller etnisk bakgrunn. Statped har imidlertid en skjev kjønnsfordeling, med et klart flertall av kvinner. Når det gjelder lønnsmasse sett i forhold til årsverk, så viser fordelingen at kvinner og menn har tilnærmet identisk andel av lønnsmasse som av stillingsandel. Statped ønsker en jevnere kjønnsfordeling og er oppmerksom på dette ved tilsetting, men erfaringen viser at kvinner er overrepresentert innen våre fagområder.

Antallet personer i gruppene er oppgitt i parentes. Tilsvarende tall ble ikke utarbeidet i 2018.

Del IV - 2.5 Intern kompetanseutvikling

Strategisk kompetanseplan med Kompetansehuset

Strategisk kompetanseplan understøtter sektormålene, virksomhetens målbilde og innsatsområder. Kompetanseplanen gjelder fram til 2022, og er knyttet til andre strategier i etaten, for eksempel strategiene for FoU-arbeid, samhandling med kommuner og fylkeskommuner, læringsressurser og digitalisering.

Kompetanseplanen presenteres i *Kompetansehuset* som viser de etatsovergripende satsingene fram til 2022.

Lederutvikling

Statped samler alle ledere fire ganger i året, for lederutvikling og faglig samordning på tvers av geografi og fagområder. Målet er å etablere en arbeids- og delingskultur som innebærer at ledere og medarbeidere aktivt oppsøker kolleger som arbeider på andre lokasjoner og fagområder.

Lederutviklingen bygger på lederplakaten for staten i tillegg til Direktoratet for forvaltning og IKTs (DIFI) lederkompetanser:

- Systemkompetanse – forstå systemet du er en del av
- Relasjonskompetanse – deg som leder og samhandling med andre
- Utviklingskompetanse – skap utvikling og endring
- Resultatkompetanse – realiser gevinster

System og samhandlingskompetanse

Hele virksomheten gjennomførte høsten 2019 kompetanseheving innen system- og samhandlingskompetanse.

Målet med samlingene var å:

1. forstå styringslinjene i det offentlige og gi økt innsikt i systemene
Statped er en del av
2. etablere godt samarbeid med våre samarbeidsparter
3. ha forståelse for egen rolle i samhandling med andre aktører

Digital grunnkompetanse

I løpet av 2019 har cirka 250 ansatte gjennomført *Digital grunnkompetanse* ved Universitetet i Agder. Studentene kunne velge om de ville gjennomføre for å få 7,5 studiepoeng eller med et kursbevis; om lag halvparten valgte studiepoeng. Tiltaket har bidratt til økt digital modenhet og en bedre delingskultur i Statped. Dette kompetanse-tiltaket har vært en del av digitaliseringssatsingen i 2017-2019. De siste kullene gjennomfører opplæringen i 2020.

Introduksjonskurs for nytilsatte

Det ble gjennomført fire introduksjonskurs for nytilsatte i 2019.

Del IV - 3 Årets fellesføringer

Del IV - 3.1 Arbeidet med inkluderingsdugnaden

Statped har gjennom flere år praktisert en inkluderende rekrutteringsstrategi. Med en andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en på åtte prosent, oppnådde vi fem prosentmålet i 2019. Statped hadde 113 nyansatte i 2019. Det ble ansatt ni personer fra målgruppen for inkluderingsdugnaden. En av disse ble ansatt som deltaker i trainee-programmet i staten for personer med nedsatt funksjonsevne og høyere utdanning. Statped har også tidligere ansatt traineer. I 2017 ble det tilsatt tre traineer. I utgangspunktet var trainee-perioden ut 2018, men de ble forlenget med ett år. Ingen av traineene har blitt tilbudt faste stillinger i Statped etter traineeperioden.

I 2019 ble det lyst ut to traineestillinger og det ble tilsatt én person.

Ansettelser	2019
Nyansettelser totalt	113
Nyansatte i målgruppene	9
Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en	8,0 %

Statped arbeider kontinuerlig med å forbedre rutiner og arbeidsformer for å fremme inkludering i vår rekruttering.

Del IV - 3.2 Motvirke arbeidslivskriminalitet ved offentlige innkjøp

I anskaffelsesdokumenter stiller Statped krav til leverandørene og deres eventuelle underleverandører. Det er krav om at lønns- og arbeidsvilkår, dokumentasjon og sanksjonsmuligheter er i samsvar med forskrift om lønns- og arbeidsvilkår av 8. februar 2008 nr. 112. Dette vurderes i forbindelse med alle anskaffelser.

Leverandørene er forpliktet til å ha gjort seg kjent med tilvirkningsprosessen for de produkter kontrakten omfatter, og garantere at de er produsert med arbeidskraft i overensstemmelse med FNs barnekonvensjon artikkel 32 og ILO-konvensjon nr. 138. Hvis det i løpet av kontraktsperioden kommer fram at det, til tross for denne forsikringen, har vært benyttet ulovlig barnearbeid, vil dette bli vurdert som vesentlig mislighold av kontrakten. I oppfølgingen av inngåtte kontraktene, er det i 2019 ikke gjennomført stikkprøvekontroller hos leverandører på lønns- og arbeidsvilkår, men det gjennomføres oppfølgingsmøter der dette også kan være tema.

Statped valgte i 2019 å tilslutte seg konkurranse for kjøp av tjenester for oppfølging og kontroll i offentlige kontrakter. Oslo kommune tok initiativ til å gjennomføre anskaffelsen, og den 19.11.2019 ble det inngått rammeavtale med fire parallelle rammeavtaleleverandører. Oslo kommune har i januar 2020 etablert en felles avropsportal som deltakerne i rammeavtalen kan avrop på. I rammeavtalen tilbys blant annet rådgiving i oppbygning og forbedring av rutiner og systemer for å ivareta både lønns- og arbeidsbetingelser, sosiale/etiske krav og miljøhensyn i anskaffelser.

Statped vil vurdere å gjøre avrop på rammeavtalen i 2020.

Del IV - 4 Andre føringer

Del IV - 4.1 Lærlinger

Per 31.12.2019 hadde Statped to lærlinger i kontor- og administrasjonsfaget. Det er utlyst en tredje læreplass med oppstart høsten 2020. I løpet av 2020 vil vi vurdere om vi skal søke godkjenning i flere lærefag, samt om vi skal tilby læreplasser ved flere av Statpeds lokasjoner.

Antall lærlinger i Statped per skoleår				
2015–16	2016–17	2017–18	2018–19	2019–20
1	2	0	0	2

Statped hadde i årene 2015 til 2017 én til to lærlinger (avhengig av skoleår) knyttet til skole- og barnehagedriften. Da denne virksomheten ble overført til kommunene, falt denne lærlingearenaen bort. Etaten har i 2019 blitt godkjent som lærebedrift i kontor- og administrasjonsfaget og signert avtale med OK stat som opplæringskontor.

I løpet av 2019 har etaten også tilbudt yrkesfaglig praksis til tre elever i videregående skole.

Del IV - 4.2 Sikkerhet og beredskap

Statpeds kriseberedskapsplan er revidert og forenklet etter vurdering, i samråd med ekstern bistand. God implementering av den nye beredskapsplanen har stått sentralt. Det er gitt informasjon til alle ansatte på Workplace, som er en intern informasjons- og kommunikasjonskanal, og på Intranettet.

Direktørnivå gjennomførte en skrivebordsøvelse som start på denne implementeringen. Øvrig ledelse i etaten gjennomførte høsten 2019 en skrivebordsøvelse med flere ulike scenarier. Målet var å sikre kjennskap til planen og få diskusjoner om håndteringen av ulike krisesituasjoner. Det kom etter disse øvelsene, konkrete innspill til tydeliggjøring i planverket. Dette var i hovedsak nytt til informasjonskanaler og informasjonsflyt.

Det har høsten 2019 vært gjennomført ytterligere tiltak for å sikre arealer og utstyr, særlig i region sørøst. Regionen hadde før dette to innbrudd/tyverier som ble politi-anmeldt. Det er gjort tiltak i form av bedre vakthold og forbedret alarmsensorer i arealene.

Del IV - 4.3 Informasjonssikkerhet og personvern

Hovedfokus for informasjonssikkerheten er å ivareta tilliten og påliteligheten til systemer og nettverk, samt å sikre at disse er i tråd med regelverk. Det har også vært viktig å sørge for at etaten har god kompetanse og høy bevissthet om informasjonssikkerhet.

Det har vært prioritert å oppdatere rutiner og tilgjengeliggjøre informasjon. I dette arbeidet er det også benyttet korte opplysningsvideoer, for å gjøre informasjonssikkerhet lettere tilgjengelig for ansatte. Informasjonssikkerhet er fast tema i internkontroll-årshjulet. Arbeidet med å ferdigstille rutiner vil fortsette i 2020.

Statpeds personvernombud har holdt innlegg i de fleste regioner og enheter, og dette har hatt en positiv effekt for kunnskapen om temaet. Blant annet har antallet meldte avvik økt. Dette benyttes i arbeidet med å forbedre kvaliteten. To avvik har hatt en alvorlighetsgrad slik at de er meldt til Datatilsynet; disse er nå lukket. I kurset *Digital grunnkompetanse* inngår også opplæring om informasjonssikkerhet og personvern.

Det er arbeidet med å forbedre Statpeds samtykkeskjemaer og rutinene for disse. Arbeidet er nå i slutfasen. Informasjonssikkerhet og personvern har også vært særlig prioriterte områder i Digitaliseringsprosjektet som pågikk 2017–2019. Blant annet utredet vi behovet for en ny, sikker løsning for lagring og bruk av mediefiler som inneholder sensitive personopplysninger. I tjenesteytingen har rådgivere i Statped ofte behov for å gjøre opptak av lyd eller video i arbeidet med brukere. Derfor vil vi i 2020 vil utvikle en løsning for opptak og lagring av slike filer, som tilfredsstiller krav til personvern.

Det har vært tilknyttet ekstern bistand fra Statped rammeavtaleleverandør om advokattjenester for å kvalitetssikre arbeidet og sikre ivaretagelse av regelverket.

Statped IKT har ansvar for, og hatt kontinuerlig oppmerksomhet på, sikkerhet i driften av systemene. For personsensitive data o.l. har Statped fortsatt egne servere for systemene Fabris (fagsystem og brukerarkiv) og ePhorte (saksarkivsystem). Fabris vurderes og utvikles jevnlig med tanke på funksjonalitet og sikkerhet i egen organisasjon. Det har i 2019 ikke vært indikasjoner på sikkerhetsbrudd knyttet til disse systemene. Det er tidligere år gjort ROS-analyser for disse systemene. Dette er ikke gjort i 2019. Det gjøres imidlertid en løpende vurdering av risiko og tiltak innenfor området. Helhetlig ROS-analyse vil bli prioritert i 2020.

Statped har høsten 2019 valgt å slutte seg til en avtale med Norsk senter for informasjonssikkerhet (Norsis) om Nasjonalt varslingssystem for digital infrastruktur (VDI). VDI er et nasjonalt nettverk av sensorer på internett for offentlige og private virksomheter. Sensornettverket er et alarmsystem som oppdager og varsler om mulige datainnbrudd hos virksomheten. VDI driftes og organiseres av Nasjonalt cybersikkerhetssenter (NCSC), som er en ny avdeling i Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM). Statped vil ta alarmsystemet i bruk i 2020.

Statpeds protokoll over alle systemer som behandler personopplysninger holdes oppdatert. Det har videre vært arbeidet systematisk med etablering av oppdaterte data-behandleravtaler i forbindelse med tilpasning til GDPR.

I 2017 tok Statped i bruk Microsoft Office 365 og Workplace. Det ble gjort vurderinger i dialog med ekstern advokatbistand, samt Datatilsynet. I 2019 gjorde Statped på nytt et grundig vurderingsarbeid knyttet til bruken av Workplace. Arbeidet resulterte blant annet i tydelige informasjonsrutiner og ansvars plassering samt faste sjekkpunkter.

Del V - VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Statped har stått i omstilling siden 2013. Idet etaten for alvor begynner å lande i ny organisering og struktur, tar vi sats igjen.

OMSTILLINGEN SOM BLE GJENNOMFØRT i perioden 2013 – 2017 hadde bakgrunn i Meld. St. 18 (2010–2011) «Læring og fellesskap». Siden da er fire flerfaglige regioner etablert. Målet om «én dør inn» for å gi tilgang til likeverdige tjenester i hele landet er på plass. Vi har økt vår innsats med mer systematisk arbeid og systemrettede tjenester.

SAMARBEID MED RUNDT 400 kommuner og fylkeskommuner er forankret i avtaler. Landsdekkende tjenester er etablert på de minste og mest sårbare fagområdene. Etablert er også en FoU-enhet som bidrar til praksisnær kunnskapsbygging på viktige fagområder for våre brukergrupper.

VI HAR FÅTT TILBAKEMELDING om at endringer er gjennomført i henhold til føringer og beslutninger. Så kom Meld. St. 6 (2019–2020) «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO». Den tar oss i en ny retning.

MELDINGEN TILRÅDER å erstatte den etablerte regioninndelingen med en landsdekkende organisering av tjenestene. Tidligere føringer om å endre innsatsen mot systemrettede tjenester, dreies mot mer individrettede tjenester.

AMBISJONEN ER Å BYGGE LAGET rundt barnet der barnet er. Kompetansen skal bygges i kommuner og fylkeskommuner slik at disse i større grad kan gi tjenester til barna de har et ansvar for. Statped består, men mandatet endres.

MELDINGEN INNEHOLDER mange gode mål og intensjoner. Vi stiller oss bak behovet for å styrke arbeidet rundt de barna som trenger tilrettelagt bistand. Vi støtter alle tiltak som kan bidra til dette.

DEN STORE UTFORDRINGEN i meldingen er omfanget av kompetansebygging som må til for å nå målene. Det trengs et kjempeløft for å gjennomføre reformen det legges opp til. Kompetanse skal ikke bare bygges, den må også vedlikeholdes og videreutvikles. Av hensyn til barna som trenger bistand, vil det være en risiko å bygge ned kompetansemiljøer før kommunene har etablert tilstrekkelig kompetanse.

VÅR KOMPETANSE er hyppig etterspurt i kommunene. Henvendelsene vi får, viser brukernes ulike og sammensatte behov. Hvilken kunnskap som trengs, varierer med hensyn til kompleksitet, flerfaglighet og sammensetning av vansker, samt frekvens på situasjoner som skal løses i kommunen. Uten et tilstrekkelig antall fagpersoner med rett kompetanse på rett sted til rett tid, kan tilfeldigheter styre hvilken kompetanse som tilbys barn og unge.

SAMMEN MED KOMPETANSE er også tydelighet i ansvars- og oppgaveplassering viktig. For å få effekt ut av en ny måte å organisere det spesialpedagogiske feltet, vil det være nødvendig samtidig å formalisere de ulike aktørers rolle i tjenestekjeden.

FOR STATPED INNEBÆRER meldingen en ny omstilling. I omstillingsperioden bør en på grunnlag av risikovurderinger ha et bevisst forhold til de ekstra belastninger og negative konsekvenser, som ofte kan følge vedvarende omstillingsprosesser. Hvilken effekt får en ut av en organisasjon som er under kontinuerlig omstilling? Hva skjer når mål og retning endres før gevinsten av tidligere reformer er realisert? Parallelt med budsjettkutt og organisatoriske endringer skal tjenester leveres av ansatte som selv berøres av endringene.

STATPETS BRUKERE har særlig behov for forutsigbarhet. Risikoen er at flere kan miste nødvendig hjelp på veien. Et endret system og mandat skaper også utfordringer for eksternt samarbeid. I hvilken grad kan forpliktende samarbeid inngås? Hvordan kan Statped garantere å levere gode tjenester med de endringene som signaliseres?

VI SKAL GJØRE VÅRT i årene som kommer for å bidra til at målene i meldingen realiseres for at våre brukere får best mulig bistand. Statped har en sentral rolle som kunnskaps- og kompetansespreder innen spesialpedagogikk. Denne rollen vil vi fremdeles ha. Vi skal fortsette å dele vår kunnskap og være en synlig bidragsyter på det spesialpedagogiske feltet, til det beste for barn, unge og voksne som har behov for tjenester.

Del VI - ÅRSREGNSKAP

Del VI - 1 Ledelseskommentarer

Statped har i 2019 hatt følgende hovedmål for sin virksomhet:

1. Barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området
2. Barnehage- og skoleeiere har ansatte med kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering
3. Utdanningssektoren har tilgang til forsknings- og erfaringsbasert kunnskap på det spesialpedagogiske området

Statped ble organisert som en nasjonal etat 1.1.2013, og er organisert i fire regioner og med flere landsdekkende enheter; avdeling for læringsressurser og teknologi, landsdekkende faglig enhet, landsdekkende administrativ enhet og avdeling for FoU. Til etatens ledelse er det knyttet to staber, strategisk stab og kommunikasjonsstaben. Direktøren og den strategiske staben er plassert i Oslo, mens øvrige enheter har ansatte i hele landet. Statped er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten for 2019 fra Statped til Kunnskapsdepartementet.

Del VI - 1.1 Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet samt hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Statped fra Utdanningsdirektoratet. For inntekter knyttet til kapittel 3230 post 01 beregnes dekningsbidrag i tråd med retningslinjer fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) i brev av 29.5.2006, og rundskriv F-035-02 «Nytt reglement om forvaltning av eksternt finansiert virksomhet ved universiteter og høyskoler om disse institusjonenes samarbeid med andre rettssubjekt», utarbeidet av Utdannings- og forskningsdepartementet 20.12.2002. Statped følger disse retningslinjene så langt den enkelte avtale med oppdragspartene ikke spesifikt legger andre forutsetninger til grunn.

Inntekter fra eksternt finansierte oppdrag som Statped påtar seg, skal benyttes i henhold til de krav som avtales med eksternt oppdragsgiver. Det skal inngås avtale for hvert enkelt oppdrag.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Statpeds disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Del VI - 1.2 Vurderinger av vesentlige forhold

Digitalisering

I 2019 har digitalisering vært et av de prioriterte satsingsområdene til etaten. Vi har avsluttet et flerårig digitaliseringsprosjekt som blant annet har hatt som mål å effektivisere hvordan vi leverer tjenester, for eksempel gjennom e-læringsressurser eller

veiledning via video. Digitaliseringen har også hatt som mål å øke tilgangen til etatens tjenester. Prosjektet og videre arbeid med digitalisering videreføres i linja i 2020.

Samlet mindreforbruk (Note B)

I 2019 har Statped en samlet tildeling på utgiftssiden på 756,2 millioner kroner. Etaten har regnskapsført 736,1 millioner kroner på de samme budsjettkapitlene. Etaten har en mindreutgift på post 01 på 11,1 millioner kroner og post 45 på 8,8 millioner kroner. Mindreutgiftene på post 01 og post 45 er søkt overført til 2020. Årsakene til mindreutgiftene er dels knyttet til faseforskyvning av utviklingsoppgaver i virksomheten, men også en høy grad av turnover parallelt med treghet i tilsettingsprosessene. Statped har også opplevd at søkere har takket nei til stillinger som følge av usikkerhet knyttet til stortingsmeldingen. For å forberede etaten til reduserte tildelinger i den kommende femårsperioden, er det innført streng styring av lønnsbudsjett og vurdering av alle utlysninger fra november 2019. Dette vil også bli videreført i 2020.

Etatens driftskostnader – lønn og husleie (note 2 og del av 3)

Kostnadene til lønn (netto inkludert refusjoner) og husleie, på til sammen 568 millioner kroner, utgjør 79,4 prosent av etatens samlede kostnader på postene 01 og 21. Statped som kompetanseorganisasjon forventer at lønns- og husleiekostnadenes andel vil være på dette nivået også i framtiden.

Kjøp av fremmede tjenester og konsulenttjenester, arrangements- og reisekostnader og utstyrsanskaffelser (note 3)

Som tidligere nevnt har Statped i 2019 avsluttet et flerårig digitaliseringsprosjekt. En stor del av investeringene og konsulentbruken ble gjort tidlig i prosjektet og dette er årsaken til at kjøp av fremmede tjenester og konsulenttjenester har gått ned med nesten 3 millioner siden 2018.

Kjøp av fremmede tjenester og konsulenttjenester omfatter også blant annet kjøp av vikarer, tolking fra fremmedspråk, levering av grafiske tjenester, enkelte IT-tjenester, internrevisjon og tjenester innen områder etaten selv ikke har kompetanse

Etaten har arrangert fire nasjonale konferanser, Statpedkonferansen som setter søkelys på fagutvikling og ny viten, lederkonferanse for PP-tjenesten, konferanse for læremiddel og teknologiutvikling og den fjerde konferansen er en brukerkonferanse. Bruerkonferansen er en del av Statpeds arbeid med brukermedvirkning. Brukermedvirkning gjennomføres på alle nivå i etaten, og har som mål at brukernes opplevelser og vurderinger skal bidra til tjenesteutviklingen i etaten.

Statped gjennomfører også mange kurs for å spre kompetanse til sektor, samarbeidsparter og brukere og deres familier. Totalt har etaten brukt 15,1 millioner kroner til ulike kurs, konferanser og arrangementer.

Statped skal gi likeverdig tilgang på tjenester til alle kommuner og fylkeskommuner, hvilket medfører en utstrakt reisevirksomhet for våre ansatte. Reiseutgiftene har beløpt seg til 30,8 millioner kroner. Det arbeides kontinuerlig med utvikling av alternative

metoder for kompetansespredning, herunder bruk av digitale verktøy som kan tas i bruk i samhandlingen med skoler, PP-tjenesten og undervisningsinstitusjoner. Bruk av videomøter er økende både i samhandlingen med andre aktører, og også i arbeidet med rådgiving overfor brukergrupper.

Det har vært en økning i mindre utstyrsanskaffelser på nesten 3 millioner fra 2018 til 2019. Dette skyldes beslutning om at fasttelefoni skal fases ut i løpet av 2020, og at alle ansatte skal bruke mobiltelefon. Av den grunn ble det kjøpt inn et stort antall mobiltelefoner i 2019.

Mellomværendet med statskassen utgjorde 22,9 millioner kroner per 31.12.2019. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld differansen består av. Det er i tillegg balanseført 6,6 millioner kroner.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Statped. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2020. Beretningen er unntatt offentlighet, fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på Statpeds nettsider så snart dokumentet er offentlig.

Oslo, 13. mars 2020

Tone Mørk
direktør Statped

Del VI - 1.3 Prinsippnote

Årsregnskap for Statped er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12.12.2003 med endringer, senest 5.11.2015.

Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og tilleggskrav fastsatt av Utdanningsdirektoratet i Hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Statped og i tildelingsbrevet for 2019.

Deler av Statpeds virksomhet finansieres gjennom eksterne oppdragsinntekter. Oppdragene inntektsføres over kapittel 3230 post 01, og utgiftene for oppdragene føres på kapittel 230 post 21. Inntekter og utgifter for oppdrag skal være i balanse. For oppdrag inngås det avtaler med oppdragsgivere. Oppdragene er ofte flerårige og bevilgning for aktiviteter som skal gjennomføres i et annet budsjettår balanseføres ved årsavslutningen. Utgifter til administrasjonskostnader dekkes gjennom beregning av overhead. Det er utarbeidet en intern rutine for oppfølging av oppdrag.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret

- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5. Sumlinjen *Netto rapportert til bevilgningsregnskapet* er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.7.1. Statped, som ordinært forvaltningsorgan (bruttobudsjettet virksomhet) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Alle regnskapstall er i hele tusen.

Del VI - 1.4 Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del som viser bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Statped har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som etaten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Statped står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev fra Utdanningsdirektoratet og tillegg til tildelingsbrev for hvert kapittel/post.

Statped har ikke mottatt fullmakt til å belaste andre virksomheters kapitler i regnskapet.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Del VI - 1.5 Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Statped har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Etaten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del VI - 2 Oppstilling av bevilgningsrapportering

Tall i hele tusen

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING 31.12.2019						
Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindreutgift
0230	Driftsutgifter	01	A, B	705 727	694 596	11 131
0230	Spesielle driftsutgifter	21	A, B	28 764	28 752	12
0230	Større anskaffelser og vedlikehold	45	A, B	17 450	8 677	8 773
0220	Utdanningsdirektoratet - Spesielle driftsutgifter	21	A, B	1 944	1 926	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa	21	A, B	2 000	1 860	
0226	Kvalitet i grunnopplæringen - videreutdanning	22	A, B	264	264	
Sum utgiftsført				756 149	736 073	
Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post		Samlet tildeling*	Regnskap 2019	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3220	Salgsinntekter	02	A, B	1 261	874	-387
3230	Oppdragsinntekter	01	A, B	28 764	28 752	-12
3230	Salgsinntekter	02	A, B	10 493	9 544	-949
5309	Tilfeldige inntekter	29			879	
5700	Arbeidsgiveravgift	72			58 564	
Sum inntektsført				40 518	98 613	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					637 460	
Kapitalkontoer						
60093501	Norges Bank KK /innbetalinger				63 788	
60093502	Norges Bank KK/utbetalinger				-704 693	
702962	Endring i mellomværende med statskassen				3 445	
Sum rapportert					0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)						
				31.12.2019	31.12.2018	Endring
702962	Mellomværende med statskassen			-22 981	-26 426	3 445

Note A - FORKLARING AV SAMLET TILDELING UTGIFTER

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
022021	34	1 910	1 944
022621	2 000	0	2 000
023001	28 000	677 727	705 727
023021		28 764	28 764
023045	7 946	9 504	17 450

Note B - FORKLARING TIL BRUKTE FULLMAKTER OG BEREGNING AV MULIG OVERFØRBART BELØP TIL NESTE ÅR

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
023001		11 131	-710	10 421	-949	9 472	[5% av årets tildeling i note A]	9 472
022021		18		18		18	[5% av årets tildeling i note A]	18
023021	"kan nyttes under post 01"	12		12		12		
022621		140		140		140	[5% av årets tildeling i note A]	
023045	"kan overføres"	8 773		8 773		8 773	[Sum årets og fjorårets tildeling]	8 773

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Stikkordet «kan overføres»

Statpeds bevilgning på kapittel 230, post 45 er gitt med stikkordet «kan overføres». - Mindreforbruket er søkt overført til 2020.

Kapittel 226, post 21 er i saldert budsjett 2019 bevilget med «kan overføres». Tildelingen fra Udir til Statped inneholder ikke dette stikkordet.

Stikkordet «kan benyttes under»

Kapittel 220, post 21 er bevilget med stikkordet «kan nyttes under post 70» i saldert budsjett for 2019. Tildelingen fra Udir til Statped inneholder ikke dette stikkordet.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Statped har avgitt belastningsfullmakt til Fylkesmannen i Innlandet på 700 000 kroner. Fylkesmannen har rapportert forbruk på 710 000 kroner.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Kapittel 230, post 01 kan overskrides mot tilsvarende merinntekt på kapittel 3230, post 02. Mindreutgift krever tilsvarende mindreinntekt. Mindreforbruket er søkt overført til 2019.

Kapittel 230, post 21 kan overskrides mot tilsvarende merinntekt på kapittel 3230, post 01. Mindreutgift krever tilsvarende mindreinntekt.

Del VI - 3 Oppstilling av artskontorrapportering

OPPSTILLING AV ARTSKONTORRAPPORTERINGEN 31.12.2019			
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Note	2019	2018
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	26 390	31 020
Salgs- og leieinnbetalinger	1	12 780	11 290
Andre innbetalinger	1	111	4 954
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		39 281	47 264
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	496 527	475 774
Andre utbetalinger til drift	3	218 516	202 764
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		715 043	678 538
Netto rapporterte driftsutgifter		675 762	631 274
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	3
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	3
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	21 128	17 519
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	13	18
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		21 141	17 537
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		21 141	17 534
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		879	941
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		58 564	56 537
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		0	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-59 443	-57 478
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		637 460	591 330
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2019	2018
Fordringer		126	111
Kontanter		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-16 637	-17 711
Skyldige offentlige avgifter		109	-77
Annen gjeld		-6 578	-8 750
Sum mellomværende med statskassen	8	-22 980	-26 426

Note 1 INNBETALINGER FRA DRIFT

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	938	693
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	21 606	21 833
Tilskudd fra EU	303	412
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	1 201	5 274
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	1 889	1 719
Andre tilskudd og overføringer	453	1 089
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	26 390	31 020
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt varer avgiftspliktig	0	9
Salgsinntekt tjenester, avgiftspliktig	2 014	329
Læremidler, hjelpemidler	1 122	1 167
Utdanningsdirektoratet publikasjoner (Bestillingstorget)	874	746
Kantineinntekter (spiserom for ansatte/brukere/kurs er ikke avg.pl.)	0	545
Annen salgsinntekt varer, avgiftsfri mva lov kap 6	3	98
Kursinntekter	2 391	4 239
Refusjon for tjenester-salgsinntekt	2 110	1 901
Refusjon for tjenester- oppdragsinntekt	1 668	952
Betaling fra offentlig virksomhet vedr. skole, barnehage, internatplass	691	635
Foreldrebetaling for skolefritid, barnehage	3	492
Leieinntekt fast eiendom, unntatt avgiftsplikt	28	81
Hus-/fremleieinntekter, statens bygg	1 780	0
Hus-/fremleieinntekter, egne/andre leide bygg	96	96
Sum salgs- og leieinnbetalinger	12 780	11 290
<i>Andre innbetalinger</i>		
Salgssum anleggsmidler, unntatt avgiftsplikt	111	4 954
Sum andre innbetalinger	111	4 954
Sum innbetalinger fra drift	39 281	47 264

- Tilskudd fra statlige virksomheter gjelder i hovedsak Helse Nord til arbeid for døvblinde.
- Salg av læremiddel er redusert som en følge av nye distribusjonsmetoder i forbindelse med digitalisering.
- Salgssum anleggsmidler gjelder innbytte av tjenestebiler.
- Framleieinntekter gjelder lokaler til skole og barnehage som leies ut til Trondheim kommune i påvente av flytting til nytt kommunalt bygg.
- Salgsinntekt tjenester avgiftspliktig gjelder inntekter fra konferanser som er delvis avgiftspliktige, ses i sammenheng med kursinntekter og annen salgsinntekt.
- Barnehagen er overført til Trondheim kommune og Statped har derfor ikke lenger inntekt fra foreldrebetaling.
- Kantinedriften er nå overført til privat drift, eller lagt ned. Det er derfor ikke inntekter fra kantine i 2019.

Note 2 - UTBETALINGER TIL LØNN

	31.12.2019	31.12.2018
Lønn	405 087	391 570
Arbeidsgiveravgift	58 564	56 537
Pensjonsutgifter	47 840	45 803
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-26 155	-26 531
Andre ytelser	11 191	8 396
Sum utbetalinger til lønn	496 527	475 774
Antall utførte årsverk:	688	670

Spesifikasjon sykepenger og andre refusjoner

Sykepenger	-13 057	-15 068
Foreldrepenger	-6 049	-4 856
Tolk på arbeidsplass	-6 577	-6 278
Andre refusjoner fra NAV	-472	-329
	-26 155	-26 531

Note 3 - ANDRE UTBETALINGER TIL DRIFT

	31.12.2019	31.12.2018
Husleie	71 504	72 156
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 791	722
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	20 521	14 469
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 496	2 639
Mindre utstyrskaffelser	7 347	4 402
Leie av maskiner, inventar og lignende	9 970	7 747
Kjøp av konsulenttenester	8 334	8 105
Kjøp av fremmede tjenester	26 478	29 256
Reiser og diett	30 806	27 184
Øvrige driftsutgifter	40 268	36 084
Sum andre utbetalinger til drift	218 516	202 764

*) Fra og med 2019 presenteres konsulenttenester og andre fremmede tjenester separat. I sammenligningstallene for 2018 er kjøp av fremmede tjenester presentert samlet på notelinjen kjøp av fremmede tjenester.

Det ble besluttet at fasttelefoni skal fases ut, og et større antall mobiltelefoner ble innkjøpt i 2019.

Note 4 - FINANSINNTEKTER OG FINANSUTGIFTER

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	3
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	3
	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	13	17
Valutatap	0	1
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	13	18

Note 5 - UTBETALING TIL INVESTERINGER OG KJØP AV AKSJER

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	681	562
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	2 082	11
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	18 365	16 946
Sum utbetaling til investeringer	21 128	17 519
	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Det ble kjøpt inn fem biler i 2019.

Note 6 - INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN

	31.12.2019	31.12.2018
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7 - TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN

	31.12.2019	31.12.2018
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8 - SAMMENHENG MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2019	31.12.2019	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	699	0	699
Andre fordringer	126	126	0
Bankinnskudd, kontanter og lignenc	0	0	0
<i>Sum</i>	825	126	699
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-16 525	0	-16 525
Skyldig skattetrekk	-16 637	-16 637	0
Skyldige offentlige avgifter	100	109	-10
Annen kortsiktig gjeld	-7 054	-6 578	-476
<i>Sum</i>	-40 116	-23 106	-17 010
Sum	-39 291	-22 980	-16 311

STATPED er den statlige spesialpedagogiske tjenesten for kommuner og fylkeskommuner.

Vi samarbeider for å sikre god og tilpasset opplæring for alle. Vi tilbyr kompetanseheving i barnehager og skoler og bistand i enkeltsaker.

www.statped.no

facebook.com/statped

twitter.com/statped

Statped i 2019

«Spør oss» s. 4

Godt samarbeid med kommunen s. 8

Utvalgte hovedtall s. 10

Barnas stemme s. 16

Leders beretning

Tross en tid hvor spesialpedagogiske tjenester er under debatt og i endring, har Statped gjennom 2019 levert gode resultater i tråd med mål og føringer etaten er gitt gjennom tildelingsbrevet.

Tidlig innsats og inkludering er sentrale begreper i Statpeds målbilde og strategi. Dette var også i 2019 viktige grunnpilarer i vårt arbeid. Vi ser kontinuerlig på hvordan ressursene best kan brukes for å styrke laget rundt brukeren, samt sikre inkludering og tilgang til likeverdige tjenester til hele landet.

Digitalisering var et av de prioriterte satsingsområdene til Statped i 2019. Digitalisering bidrar til å effektivisere hvordan vi leverer tjenester, for eksempel gjennom nettressurser eller veiledning via video. Digitalisering øker også tilgangen til etatens tjenester. Et eksempel på dette er den nye «Spør oss»-tjenesten, som du kan lese mer om på side 4. Kort fortalt gir tjenesten enkel og rask tilgang til vår spesialpedagogiske kompetanse.

For å levere digitale tjenester trengs også digital kompetanse blant våre fagpersoner som gir tjenestene. Derfor har vi sørget for at alle medarbeidere har økt sin digitale kompetanse gjennom et studieopplegg ved Universitetet i Agder. Effektstudier viser at den digitale modenheten i etaten har økt. Medarbeiderne har kompetanse til å ta stadig nye skritt inn i den digitale verden og gjøre flere tilbud tilgjengelig for flere og nye brukergrupper.

Samhandlingen med kommuner og fylkeskommuner har også i 2019 hatt stor oppmerksomhet. Samarbeidet er formalisert gjennom rammeavtaler. I fjor ga Statped individbaserte tjenester til 403 av landets 422 kommuner. Kommunene vi ikke leverte tjenester til, er små, og samlet har de omtrent 19 000 innbyggere. Det innebærer at 99,6 prosent av Norges befolkning bor i kommuner hvor Statped i 2019 ga individbaserte tjenester.

Et av Statpeds hovedmål er kompetansespredning. Vi har flere etablerte arenaer som bidrar til å nå målet. Arenaene for kunnskapsformidling er også viktige for nettverksbygging. Les mer om dette på side 18.

Tegnspråk ble i 2019 vedtatt etablert som et eget fagområde i Statped for å styrke arbeidet. Fagområdet organiseres som en landsdekkende tjeneste, der de tegnspråklige tjenestene og kompetansen samles.

Oppdraget fra Utdanningsdirektoratet om å forsterke alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) som satsingsområde, startet i 2017 og vedvarte gjennom 2019. Målet er å styrke ASK-kompetansen i kommunene. Blant annet er det lansert et nettbasert kurs som gir grunnkompetanse om ASK.

Brukermedvirkning er sentralt for at Statpeds tjenester skal være i tråd med og tilpasset brukernes ønsker og behov. I 2019 fortsatte det gode samarbeidet og den gode dialogen med brukerne gjennom deres representanter i etatens ulike brukerråd og Ungdomspanelet. Les mer på side 11.

Året vi har lagt bak oss, var også året hvor vi for alvor kunne hente ut effektene av den omstillingen som startet i 2013, med bakgrunn i føringene i Meld. St. 18 (2010–2011) «Læring og felleskap». 2019 tok imidlertid en annen retning enn tidligere planlagt. Flere rapporter og utredninger signaliserte endring, med et annet mål og en ny retning for Statped. Endringsforslagene ble sammenfattet i Meld. St. 6 (2019–2020) «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO», lagt frem i november. Året ble avsluttet med visshet om at Statped får nytt mandat og går inn i en ny omstillingsperiode på fem år.

Tone Mørk
direktør

«Spør oss»

Rask og enkel tilgang til spesialpedagogisk kunnskap

2019 var året da «Spør oss»-tenesta vart oppretta. Målet med tenesta er å gjere Statped sin kunnskap tilgjengeleg for fleire, litt tidlegare.

– Vi skal svare raskt og meiningsfullt når brukarane treng oss. Faghjelpa er berre nokre tastetrykk unna gjennom telefon, nettprat eller e-post, seier Berit Fulsaas, prosjektleiar for tenesta.

«Spør oss»-tenesta blei lansert som ein pilot i mai. I løpet av dei tre fyrste vekene fekk tenesta nær 300 spørsmål. I løpet av året har talet på spørsmål stabilisert seg på tett oppunder 100 per veke.

– Vi får flest spørsmål frå pedagogisk-psykologisk teneste (PPT) og foreldre. Tenesta er open for alle som lurar på noko om spesialpedagogisk opplæring og inkludering, men det kjem også spørsmål frå lærarar og barnehage-lærarar, seier Fulsaas.

Utfyllande fagkompetanse

«Spør oss»-tenesta er bemanna av rådgivarar med kompetanse frå ulike fagområde.

– Vi kan gi konkrete råd og rettleiing og kan drøfte enkeltsaker anonymt. Dersom det er behov for meir informasjon enn vi kan gi, veit vi kven som kan kontaktast i eller utanfor Statped, fortel Fulsaas.

– Tenesta er også ein god temperaturmålar på kva brukarane og samarbeids-partnarane våre er opptekne av. Det er viktig kunnskap for oss, mellom anna for å tilpasse informasjon og budskap i møte med brukarar på ulike arenaer, seier ho.

I 2019 testa Statped ut å bruke video i direkte rettleiing av brukarar. Eit døme er ein rådgivar som rettleier ein brukar med stemmevanskar, medan eit anna er ein rådgivar som rettleier foreldre til barn med stamming. Videomøte blir i aukande grad også brukt for å rettleie PPT.

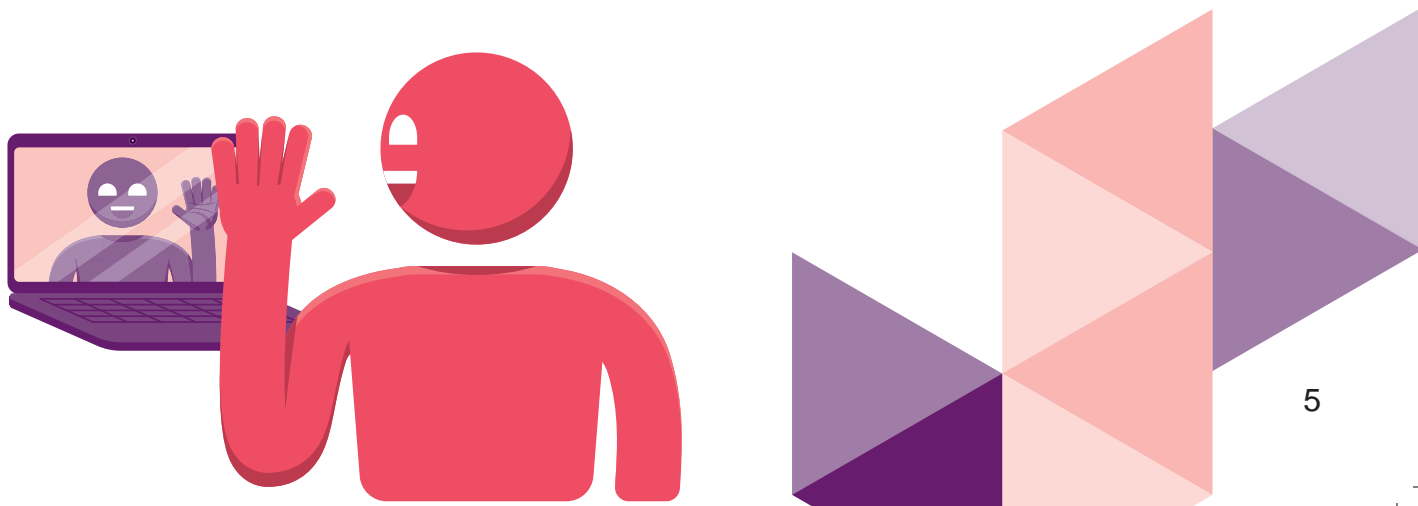
I 2019 har Statped prøvd nye plattformer for fagformidling og spreing av kunnskap. Podkastserien «Inkluderingspodden» tar for seg spesialpedagogisk tematikk. Podkastserien er dessutan universelt utforma. Han er både teksta og teiknspråktolka, og han er tilrettelagd slik at du sjølv kan regulere farten på avspelinga.

Statped har i 2019 halde fram med å digitalisere rettleiingsmateriell. Målet er å gi enkel tilgang til kunnskap og informasjon for alle tilsette i barnehage og skole.

«Spør oss»

«Spør oss» er tilgjengeleg på

- telefon 22 90 28 88 måndag til fredag frå 08.00 til 15.30
- chat via statped.no måndag til fredag frå 08.00 til 15.30
- e-post spor-oss@statped.no

Laget rundt barnet

I lagidrett utfyller spillerne hverandres ferdigheter. Slik er det også når flere aktører samarbeider til beste for barn med særlige opplæringsbehov.

Et eksempel på slikt lagspill er da Mattis skulle begynne i barnehagen. Foresatte, barnehageansatte, PPT og Statped spilte på hverandre.

Hver enkelt bidro med ulik kunnskap og kompetanse. Summen av informasjon var avgjørende for å få tilrettelagt for og inkludert Mattis i barnehagen.

Dialog fra start

Foresatte bidro med kunnskap om Mattis sine interesser og behov. Barnehagen fikk informasjon om dette gjennom hyppige møter alt før barnehagestart.

– Møtene skapte tillit og åpen dialog mellom oss helt fra start. Vi tenkte det var en del som måtte gjøres for å tilrettelegge godt nok, uten helt å vite hva, forteller barnehagestyrer Sigrun Vollen.

Tverrfaglig kompetanse

PPT kunne utrede og bekrefte behovene hos Mattis, men manglet i dette tilfellet kompetansen til å tilrettelegge.

– Her var det snakk om kombinerte vansker som vi hadde lite erfaring med. Det krevde en tverrfaglig kompetanse vi ikke kunne dekke selv. Hvem som er ansatt i kommunen, avgjør også hvilken kompetanse som er tilgjengelig. Da er det godt å ha Statped på laget, sier Hildegunn Ulvestad i PPT i tidligere Storfjord kommune.

Tilførte kunnskap

Statped tilførte kunnskap om konkrete tiltak for både tilrettelegging og inkludering.

Statped-rådgiver Anny Vollan har fulgt Mattis siden han ble født. Hun berømmer alle involverte for samarbeidet, som vedvarer med jevnlig oppfølging.

– De som er tett på barnet i hverdagen, bygger videre på kompetanse og tiltak fra oss. Vi er avhengig av at de lokale kreftene er med på endringene og tilretteleggingen som må gjøres, sier hun.

Les hele historien om samarbeidet på statped.no:

Et av Statpeds hovedmål er at barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området.

Som en av lagspillerne i laget rundt barnet, kommer Statped tett på både brukere og fagpersoner, slik Statped-rådgiver Anny Vollan gjorde med Mattis.

Godt samarbeid med kommunen

Statped har i fleire år hatt eit tett og godt samarbeid med Hordaland fylkeskommune, no Vestland etter fylkessamanslåing med Sogn og Fjordane. Partane har til dømes samarbeidd om kurs i fleirspråklegheit og fleirkulturalitet, etter ønske frå skular.

Tema i kursrekka var ei innføring i fleirspråklegheit og multikulturell bakgrunn, traumbasert omsorg og relasjonskompetanse, kartlegging av elevar og pedagogiske tiltak. Partane planla kursrekka saman, og begge bidrog med innhald; Statped med spissen og fylkeskommunen med breidda. Kursa var for tilsette ved alle vidaregåande skular i fylket, og for tilsette i OT/PPT.

– Det gode samarbeidet med Statped har påverka elevane positivt. Elevane har fått betre og raskare hjelp, seier Line Brudvik Myhr i Vestland fylkeskommune. Ein annan aktivitet i samarbeidet er casedrøftingar på video for tilsette i PP-tenesta. PP-rådgjevarar sender inn anonymiserte saker. Rådgjevarar frå Statped drøftar så saka i eit videomøte.

– I casedrøftingane får vi råd, rettleiing og innspel på kva vi kan gjere vidare i saka, og i tilsvarande saker, fortel Myhr. Nokre suksessfaktorar for det fruktbare samarbeidet er at partane saman har blitt einige om nokre behov som skal dekkast, tatt eit felles ansvar og forplikta seg til aktivitetane dei har sett i gang.

Ulike variantar

Eit mangfald av kommunar gir eit mangfald av behov. I nokre delar av landet koplar Statped seg på nettverk og fora som finst frå før. Andre stader blir partane einige om å opprette noko nytt. Statped tilpassar seg terrenget, men også arbeidsformer og metodar som samarbeidspartane nyttar.

Kommunelandskap i endring

I 2019 har Statped rigga seg for å jobbe enda meir strategisk og systematisk mot kommunar og fylkeskommunar.

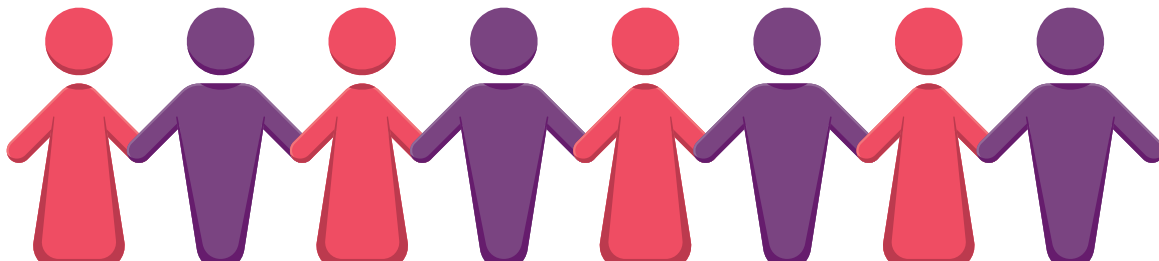
I region vest evaluerer ein no samarbeidet med mål om å lage ein god modell for framtida.

Mange kommunar har gitt tydelege signal om at samarbeidet med Statped er viktig, særleg i ei tid med kommune-reform og førebuing til nye oppgåver som skildra i Meld. St. 6 (2019–2020) «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO».

Statped hadde i 2019 samarbeids-avtalar med 396 av 422 kommunar og ga tenester til 403 kommunar. 99,6 prosent av befolkninga i Noreg bur i kommunar som Statped i 2019 ga individbaserte tenester til.

Fakta: Slik går kommune-samarbeidet føre seg

- Statped gir tenester og spreier kompetanse til kommunar og fylkeskommunar.
- Dette skjer systematisk i form av dialog og avtalar med kommunar og fylkeskommunar.
- Kontaktpersonar frå begge partar definerer behov for samarbeid og foreslår løysingar og aktivitetar.
- Dei tek utgangspunkt i tal og statistikk frå Statped, ønske frå tilsette i kommunar og fylkeskommunar og data frå informasjonssystemet til grunnskulane (GSI).
- Samarbeid kan resultere i aktivitetar som læringsnettverk, arbeidsseminar, kursrekker, fagtorg, digitale kaffikoppar og casedrøftingar.
- Nokre aktivitetar er for PPT-leiarar eller PPT-rådgjevarar, medan andre er for leiarar eller tilsette i barnehage eller skule.

ET UTVALG:

Hovedtall i 2019

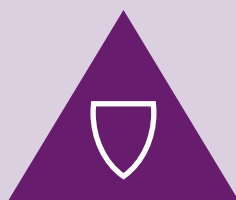
Tjenester

7 349 brukere
mottok én eller
flere tjenester

2 321
systembaserte
tjenester levert

403 av 422
kommuner fikk
individbaserte
tjenester

99,6 % av befolkningen
bor i kommuner som
Statped ga individbaserte
tjenester til

Utlån og produksjon av bøker

183 300
skolelydbøker lånt

90 % av alle
skoler er en del
av utlånsordningen

Brukerstatistikk

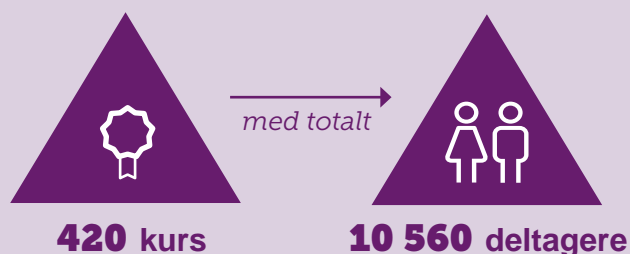
23 455 registrerte brukere
i Statped's database ved utgangen
av 2019

40 %
jenter

60 %
gutter

Kompetansespredning

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning er et nøkkelord i Statpeds arbeid. Brukermedvirkning ivaretas gjennom Nasjonalt brukerråd, regionale brukerråd, faglige brukerråd og Ungdomspanelet. Dette er arenaer for å gi innspill til konkrete tiltak og ha dialog for å sikre at tjenestene når brukerne på best mulig måte.

Strakssaker

Strakssaker gjelder nyoppdagede vansker der rask hjelp er avgjørende og Statped gir tjenester uten vanlig søknadsprosess.

Ungdomspanelet er etablert for å sikre barn og unges stemme inn i Statpeds arbeid, i tråd med FNs barnekonvensjon. Ungdomspanelet består av syv ungdommer som representerer Statpeds brukergrupper. I 2019 har Ungdomspanelet blant annet bidratt ved konferanser og gitt innspill til nytt innhold for nye brukergrupper på statped.no.

Samfunnsoppdraget

Statped's samfunnsoppdrag er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å mestre egne liv og ta aktiv del i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Statped er statens virkemiddel for å støtte kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å nå sektormålene som er satt for barnehagen og grunnopplæringen.

Statped er en nasjonal etat som til og med 2019 lå under Utdanningsdirektoratet. Statped gir spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner.

Innsatsområder

Statped's målbilde «Inkludering lønner seg» beskriver seks prioriterte innsatsområder for perioden 2017–2022. Statped tilbyr tjenester som skal medvirke til at brukerne får tilrettelagt opplæring og tilfredsstillende læringsutbytte som fører til mestring.

Statped's samarbeidspartnere er kommuner, fylkeskommuner, helseinstitusjoner, NAV, universiteter og høyskoler samt andre profesjonelle tjenesteytere.

Spisskompetanse

Statped har spisskompetanse på opplæring innen de seks fagområdene syn, hørsel, kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet, sammensatte lærevansker, språk og tale samt ervervet hjerneskade. I tillegg har Statped kompetanse på språkområdene ASK og tegnspråk samt systemrettet arbeid og inkluderende opplæring.

Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) er en egen avdeling i Statped som gir landsdekkende tjenester tilpasset samiskspråklige barn, unge og voksne med særskilte behov.

Statped formidler læringsressurser og bidrar til at teknologiske hjelpemidler tas i bruk på opplæringsfeltet for våre brukergrupper.

Sammen med universiteter og høgskoler bidrar Statped til spesialpedagogisk kunnskapsutvikling og kunnskaps-spredning innenfor spesialpedagogiske områder.

I 2019 har Statped arbeidet med et tegnspråk-oppdrag gitt av Utdanningsdirektoratet. Som en del av oppdraget er det laget en plan for systematisk tegnspråk-opplæring i barnehage, samt utviklet materiell for inkluderende tegnspråksopplæring. Barnehager, brukerorganisasjoner, ressursentre, Språkrådet og universitets- og høgskolesektoren har deltatt i arbeidet.

Statpeds virksomhet er forankret i tre hovedmål:

Mål I: Barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området.

Mål II: Barnehage- og skoleeiere har ansatte med kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering.

Mål III: Utdanningssektoren har tilgang til forsknings- og erfaringsbasert kunnskap på det spesialpedagogiske området.

Meningsfullt

å bidra til bedre tjenester

Carolina Caggiano fra Egersund er en engasjert ASK-mamma. For henne er det både naturlig og viktig å bidra til at tjenester fra Statped blir bedre.

Carolina Caggiano er mor til Isabella (10), som mangler verbalspråk og har behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).

Den engasjerte moren har vært en aktiv bidragsyter i Statped's arbeid. Hun har klare meninger om hvordan tjenester kan forbedres.

Har viktige erfaringer å bidra med

I 2019 var Caggiano med i et brukerpanel i Statped som ga innspill til utviklingen av et nettbasert kurs, en såkalt e-læringsressurs, på ASK-området.

– Det å kunne bidra direkte inn i dette var meningsfullt. Jeg tror vi foreldre har viktig erfaring og verdifull kunnskap om eget barn som kan være avgjørende for å treffe med tiltak for målgruppen, sier moren.

Hun håper nå at kommunene kjenner sin besøkelsestid og tar i bruk denne viktige gratis-ressursen.

Spisskompetansen er avgjørende

Hun opplever også at Statped har gitt viktige bidrag inn i saken om hennes eget barn.

– For oss var det helt avgjørende viktig å ha med Statped som en del av laget rundt vårt barn. Kommuner som ikke har tilstrekkelig ASK-kunnskap, må kunne innhente erfaring og spisskompetanse fra Statped, sier Caggiano.

Hun mener at kunnskap om ASK, et stabilt team og koordinering er stikkord når det gjelder språkopplæring, videreutvikling og kommunikasjon.

Overføring av kunnskap og holdninger

– Overføring av kunnskap, og det å få på plass de rette holdningene, er nøkkelen, sier hun, og fortsetter:

– Det er kommunen som har ansvaret, men i disse sakene er det nasjonale fagmiljøet helt nødvendig for å skape framdrift og gode tiltak.

I 2017 mottok Statped et oppdrag fra Utdanningsdirektoratet om å forsterke alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) som satsingsområde. Arbeidet har fortsatt i 2019. Det innebærer blant annet å heve kompetansen om ASK hos personalet i barnehagene, grunnopplæringen og PP-tjenesten. Målet er at alle barn, unge og voksne har mulighet til å bruke sine kommunikasjonsformer i utdanningen. I 2019 ble det blant annet lansert et nettbasert kurs som gir grunnkompetanse om ASK.

Lytt til barnets stemme

Skal laget rundt barnet lykkes med å lage gode spesialpedagogiske tiltak, må barnet få delta og uttale seg om sin egen situasjon.

I 2019 prioriterte Statped kunnskaps-spredning og implementering av artikkel 3 og 12 i FNs barnekonvensjon.

Artiklene forteller om barnets rett til å delta og høres i beslutninger som angår dem. Gjennom dialog med foresatte og andre rundt barnet er det lett å anta at man lytter og har innsikt i barnets situasjon.

– Men vi må også ta med oss perspektivet om at barnet kan ha andre behov enn denne dialogen gir informasjon om, sier Beate Heide, som blant annet har ledet arbeidet med å utvikle et nettbasert kurs om temaet.

Hun forteller at vi ut ifra barnets alder må tilpasse oss for å etablere en relasjon med barnet.

– I barnehagen må du som som er spesialpedagog, ned på gulvet og bli med i leken for å finne ut hvordan barnet har det. For barn i skolealder må den voksne avklare mer på forhånd, forteller Heide.

Slike avklaringer handler blant annet om å delta i møter og velge arbeidsprosess for å finne de riktige tiltakene for barnet.

Flere rådgivere i Statped har tatt studiet «Barnekonvensjonen i Norge – barns rettigheter» for å øke kunnskapen om FNs barnekonvensjon.

I løpet av våren 2020 justerer Statped sine søknadsskjemaer og rapporter for å bevisstgjøre og dokumentere bedre at vi lytter til barnet.

Nettverket av PP-tjenester i Gauldalsregionen har sammen med Statped hevet kompetansen i Barnekonvensjonen. – For de om lag 25 ansatte i nettverket har samarbeidet med Statped vært veldig nyttig. Noen PPT-kontor har mange ansatte, mens andre er små. Selv med ulikt ståsted får alle noe ut av forelesninger og case-drøftinger, forteller Tove Rosset, leder av PP-tjenesten i Oppdal kommune. Hun legger til at alle har blitt tryggere i hvordan de snakker med barn og får frem barnets stemme i sakkyndige vurderinger.

I 2019 utviklet Statped et nettbasert kurs om barns rettigheter til å bli hørt og gi uttrykk for egen mening, hjemlet i FNs barnekonvensjon. Nettkurset ble lansert tidlig i 2020, og du finner det her:

Kunnskapsspredning i mange kanaler

Et av Statped's hovedmål er å bidra til kunnskaps- og kompetanse-spredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring. Dette skjer blant annet gjennom konferanser og andre aktiviteter, som ofte også streames på statped.no. Statped arrangerte 420 kurs med totalt 10 560 deltagere i 2019.

Statpedkonferansen

ble arrangert for femte gang. Konferansen setter det spesialpedagogiske fagfeltet på dagsorden. Fagpersoner fra inn- og utland deltar som forelesere. Temaet i 2019 var «Jeg vil lære! Et spesialpedagogisk blikk på læring og inkludering». Konferansen hadde om lag 700 deltagere. I tillegg ble den streamet på statped.no.

Frokostseminarer

Statped arrangerte fire frokostseminarer, hvor målet var å spre kunnskap om ny forskning. Tema har vært skolefravær, matematikkvansker, inkluderende bruk av teknologi i skolen og barn og unge med minoritetspråklig bakgrunn i pedagogisk forskning og praksis.

Regionale konferanser

Statped arrangerte i samarbeid med Fylkesmannen fagtorg i Tromsø, Bergen, Skien, Kongsberg, Oslo og Sarpsborg. Dette har vært faglige treffpunkt for PP-tjenesten. Barnehage og skoleeier, styrer og rektor har også hatt mulighet til å delta.

Sosiale medier

Statped nådde månedlig ut til mellom 50 000–100 000 personer på Facebook og Instagram. Antall følgere på Facebook og Instagram øker jevnt. I løpet av 2019 fikk vi 3 000 flere følgere på Facebook og har nå over 20 000 følgere. YouTube brukes som vår primære kanal til å publisere videoer. I løpet av 2019 hadde vi 129 235 visninger av våre videoer, mot 114 700 visninger i 2018.

Nasjonal nettverkskonferanse for ledere i PP-tjenesten

Målet med konferansen er å bygge og videreutvikle ledernetverk mellom ledere i PPT, opplæringssektor, kommuner og Statped, samt å samarbeide om felles utfordringer. I 2019 ble konferansen arrangert for sjettede gang. Det var deltagere fra alle fylker. Temaet for konferansen var «På lag med barn og unge». Sammen satte vi søkelys på hvordan vi som ledere kan bygge bro mellom de politiske føringene og pedagogisk praksis, og samtidig ivareta barnets stemme.

«Når brukeren setter agendaen»

er Statpeds årlige konferanse der medlemmer i Nasjonalt brukerråd, regionale brukerråd og faglige samarbeidsråd i Statped sammen velger tema. Konferansen er åpen for alle interesserte. I 2019 var temaet «Inkludering og tidlig innsats som verktøy for bedre psykososiale forhold i barnehage og skole». Konferansen inneholdt blant annet en debatt mellom politikere fra utdanningskomiteen på Stortinget og brukerrepresentanter.

Statped.no

Lærere, foresatte og ansatte i PP-tjenesten er brukere av nettstedet statped.no. I 2019 hadde nettstedet 462 000 besøkende. Tallet var 394 000 i 2018. Også antall sidevisninger øker. I 2019 var antall sidevisninger på 2 680 000. Tilsvarende tall for 2018 var 2 401 000.

Arendalsuka

Under Arendalsuka 2019 stod Statped bak seks arrangementer. Vi brukte muligheten til å løfte temaer og formidle kunnskap som angår våre elever og brukere, blant annet skolefravær, utenforskap, bruk av mobiltelefon som læringsverktøy, og spill i skolen. Kveldsarrangementet «Inkluderingskontoret», ledet av NRK-profil Thomas Seltzer, var nytt av året.

SPOT er Statpeds årlige konferanse om spesialpedagogikk og teknologi.

Den ble gjennomført for sjettede gang i 2019 med over 500 deltagere. I tillegg til konferansen er det utstilling av læringsressurser og hjelpemidler for våre brukergrupper.

Hva jobber Statped egentlig med?

Ofte er mange ord nødvendig for å beskrive Statpeds virksomhet. Her gjør vi det kort. Et tilfeldig utvalg ansatte svarer på spørsmålet: «Hva skal du i dag?»

**Anne Katherine
Hvistendahl**
Språk og tale

– I dag skal jeg sammen med mine to logopedkolleger treffe kirurgen på leppe-ganespalte-teamet på Rikshospitalet og fire flotte barn. Sammen med foreldre skal vi foreta en tverrfaglig vurdering om barna skal ha talekorrigerende kirurgi.

Bente Prøybo
Hørsel

– I dag er jeg på vei til Utdanningsdirektoratet. Jeg er med i arbeidet rundt fagfornyelsen og skriver den nye læreplanen i engelsk for hørselshemmede.

**Gro Aasen
og Silje
Benonisen**
Syn

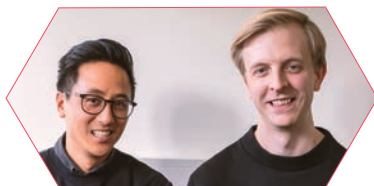
– I dag skal vi besøke en barnehage med to blinde barn for å snakke om pedagogisk tilrettelegging for begge barna.

**Maren Johanne
Nordby**
*Sammensatte
lærevansker*

– I dag skal jeg ut i en kommune og holde kurs for 100 deltagere om skolefravær.

**Cliff Baluyot
og Stian
Barbo Valand**
Språk og tale

– I dag skal vi ut og intervjuer en mor som har et barn med dysleksi, og lage en podkast om spesialpedagogikk.

Nina Høeg
Tegnspråktolk

– I dag skal jeg gjennomføre kartlegging og utprøvende undervisning med en mann som har afasi etter et hjerneslag.

Espen Egeberg
*Sammensatte
lærevansker*

– I dag skal jeg til en kommune i Gudbrandsdalen for å holde workshop for PP-tjenesten om utredning av flerspråklige barn.

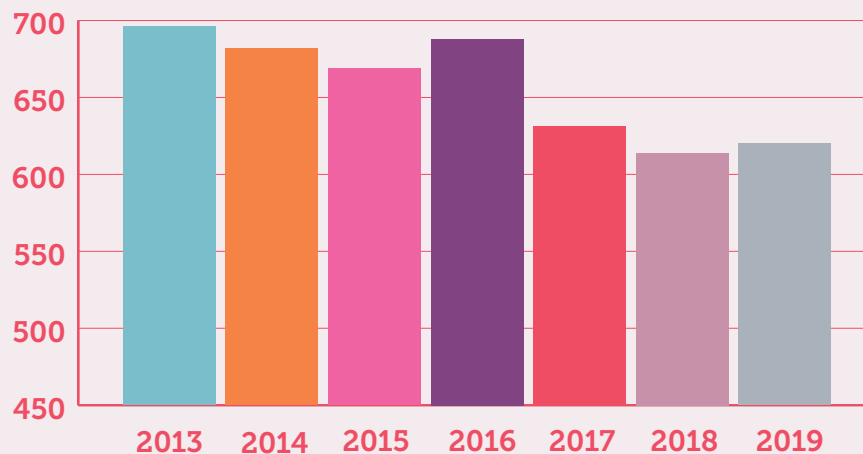

Tharani Thangarajah
Hørsel

– I dag skal jeg redigere informasjonsvideoer om hørselsvansker.

Sitatene over er hentet fra filmen «I dag skal jeg», en informasjonsfilm om Statped, lansert i 2019. Filmen finner du på våre nettsider www.statped.no.

Antall årsverk i Statped fra 2013 til 2019

Hva møter Statped i årene fremover?

Statped har stått i omstilling siden 2013. Idet etaten for alvor begynner å lande i ny organisering og struktur, tar vi sats igjen.

Omstillingen påbegynt i 2013 har bakgrunn i Meld. St.18 (2010–2011) «Læring og fellesskap». Siden da er fire flerfaglige regioner etablert. Målet om «én dør inn» for å gi tilgang til likeverdige tjenester i hele landet er på plass. Vi har økt vår innsats med mer systematisk arbeid og systemrettede tjenester.

Samarbeid med rundt 400 kommuner og fylkeskommuner er forankret i avtaler. Landsdekkende tjenester er etablert på de minste og mest sårbare fagområdene. Etablert er også en FoU-enhet som bidrar til praksisnær kunnskapsbygging på viktige fagområder for våre brukergrupper.

Vi har fått tilbakemelding om at endringer er gjennomført i henhold til føringer og beslutninger. Så kom Meld. St. 6 (2019–2020) «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO». Den tar oss i en ny retning.

Meldingen tilrår å erstatte den etablerte regioninndelingen med en landsdekkende organisering av tjenestene. Tidligere føringer om å endre innsatsen mot systemrettede tjenester, dreies mot mer individrettede tjenester.

Ambisjonen er å bygge laget rundt barnet der barnet er. Kompetansen skal bygges i kommuner og fylkeskommuner slik at disse i større grad kan gi tjenester til de barna de har et ansvar for. Statped består, men mandatet endres.

Meldingen kommer med mange gode mål og intensjoner. Vi stiller oss bak behovet for å styrke arbeidet rundt de barna som trenger tilrettelagt bistand. Vi støtter alle tiltak som kan bidra til dette.

Den store utfordringen i meldingen er omfanget av kompetansebygging som må til for å nå målene. Det trengs et kjempeløft for å gjennomføre reformen det legges opp til. Kompetanse skal ikke bare bygges, den må også vedlikeholdes

og videreutvikles. Av hensyn til barna som trenger bistand, vil det være en risiko å bygge ned kompetansemiljøer før kommunene har etablert tilstrekkelig kompetanse.

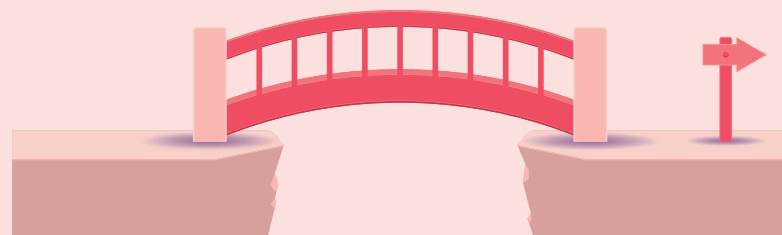
Vår kompetanse er fremdeles hyppig etterspurt i kommunene. Henvendelsene vi får, viser brukernes ulike og sammensatte behov. Hvilken kunnskap som trengs, varierer med hensyn til kompleksitet, flerfaglighet og sammensetning av vansker, samt frekvens på situasjoner som skal løses i kommunen. Uten et tilstrekkelig antall fagpersoner med rett kompetanse på rett sted til rett tid, kan tilfeldigheter styre hvilken kompetanse som tilbys barn og unge.

For Statped innebærer meldingen ny omstilling. I omstillingsperioden bør en reflektere over hvilken effekt en får av en organisasjon som er under kontinuerlig omstilling. Hva skjer når mål og retning endres før effekten av tidligere reformer til det fulle er realisert? Parallelt med budsjettkutt og organisatoriske endringer skal tjenester leveres av ansatte som selv berøres av endringene.

Statpeds brukere har særlig behov for forutsigbarhet. Risikoen er at flere kan miste nødvendig hjelp på veien. Et endret system og mandat skaper også utfordringer for eksternt samarbeid. I hvilken grad kan forpliktende samarbeid inngås? Hvordan kan Statped garantere å levere med endringene som signaliseres?

Vi skal gjøre vårt i årene som kommer for å bidra til at målene i meldingen realiseres for at våre brukere får best mulig bistand. Statped har en sentral rolle som kunnskaps- og kompetanse-spreder innen spesialpedagogikk. Denne rollen vil vi fremdeles ha. Vi skal fortsette å dele vår kunnskap og være en synlig bidragsyter på det spesialpedagogiske feltet, til det beste for barn, unge og voksne som har behov for tjenester.

Tone Mørk
direktør

Statped

 statped.no

 facebook.com/statped

 twitter.com/statped

Statped er den statlige spesialpedagogiske tjenesten for kommuner og fylkeskommuner.

Vi samarbeider for å sikre god og tilpasset opplæring for alle. Vi tilbyr kompetanseheving i barnehager og skoler og bistand i enkeltsaker.